

Tema broja: Obiteljski odnosi

Ovrha nad djetetom - Intervju
s pravobraniteljicom za djecu
Helenom Pirnat Dragičević

Nalet divljači na osobno vozilo

Odgovornost za dugove ostavitelja

Naknada kod ozljede na radu
i profesionalne bolesti

Uvodna riječ

Drage čitateljice i čitatelji,

Pred vama je jubilarni, deseti broj biltena Pravne klinike *Pro bono*.

Osobito smo ponosni jer ovo izdanje svojim „okruglim“ brojem zorno predočava kontinuitet izdavačke djelatnosti Pravne klinike i ustrajnost studenata kliničara koji, uz svoje fakultetske obveze i obveze u Pravnoj klinici, rade i na ovom biltenu. Uz angažman naših kliničara koji su autori tekstova, valja istaknuti i rad naših lektora, fotografa, dizajnera i djelatnika Sveučilišne tiskare koji već godinama odvajaju svoje vrijeme kako bi svi zainteresirani mogli pročitati *Pro bono* i saznati čime smo se bavili tijekom semestra.

Za ovaj broj uredništvo se u cijelosti promijenilo, što naravno prate i neke novosti u samom biltenu. Tako naši vjerniji čitatelji mogu primijetiti osuvremenjenu naslovnicu i nove rubrike, primjerice Aktualno i rubrike posvećene suradnjama i ostalim projektima Pravne klinike. Iako su članci u vezi s tim temama bili zastupljeni i u prethodnim brojevima, odlučili smo ih izdvojiti u zasebne rubrike jer mreža partnerskih organizacija Pravne klinike postaje sve šira, a domaće i međunarodne aktivnosti sve brojnije. U rubrici Studentski kutak po prvi se put mogu pročitati dojmovi *Erasmus* studenata o njihovom sudjelovanju u radu Pravne klinike kao i predmeti u kojima su nam se kolege s drugih fakulteta obratili za pravnu pomoć u nekim „studentskim“ problemima, za koje vjerujemo da će biti informativni i korisni našim mlađim čitateljima.

Ideja da čitatelj može iskoristiti informacije koje pročita u članku i učiti iz samog članka proteže se kroz cijeli časopis. U njemu su objašnjena najčešća pitanja naših stranaka. Razlog je jednostavan. Ako su ta pitanja česta među našim strankama, vjerojatno su česta i među građanima uopće, stoga će naši čitatelji, vjerujem, dobiti odgovore na neke vlastite nedoumice.

Za temu broja odabrali smo obiteljske odnose, izrazito životne odnose čija pravna regulacija

Izvor: Dora Ernoić

Glavna urednica

može predstavljati popriličan problem, što pokazuju i učestale rasprave o Obiteljskom zakonu. Tako smo u okviru teme broja obradili institute obiteljskog prava zanimljive našim strankama, alimentaciju i ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom. Kako pragmatičan pristup ne bi u potpunosti ovladao časopisom, posebno smo istaknuli ovrhu nad djetetom, temu s kojom se u Pravnoj klinici nismo često susretali, ali smo tijekom protekle godine o njoj dosta, a možda i previše, slušali u medijima. Problem pretjerane medijske eksponiranosti u pojedinim slučajevima jedno je od pitanja o kojima smo raspravljali s pravobraniteljicom za djecu Helencom Pirnat Dragičević, koja nam je omogućila dublji uvid i razumijevanje te popularne teme.

Vjerujem da će u ovom broju svaki čitatelj među raznolikim temama uspjeti pronaći nešto za sebe i uživati u čitanju, a mi ćemo i dalje davati sve od sebe kako bismo dostojno prikazali rad i postignute rezultate Pravne klinike Pravnog fakulteta u Zagrebu.

Marta Milas, glavna urednica

PRO BONO

Bilten Pravne klinike Pravnog fakulteta u Zagrebu

Nakladnik:

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Uredništvo:

Dino Čulo, Željka Gorišek, Marta Milas

Glavna urednica:

Marta Milas

Adresa i kontakt uredništva:

Pro bono – bilten Pravne klinike Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Ulica Jurja Žerjavića 6/II, 10 000 Zagreb, Republika Hrvatska

e-mail: urednistvo.probono@gmail.com

Web: https://www.pravo.unizg.hr/izdavacka_djelatnost/casopisi_pravnog_fakulteta/pro_bono

Facebook: <https://www.facebook.com/bilten.probono/>

Lektori:

Marko Bratković, dr.sc.

Valnea Krezo, mag. philol. croat. et hist., prof.

Službena fotografkinja:

Dora Ernoić

Ideja i realizacija naslovnice:

Nikola Kalevski

Uredništvo biltena *Pro bono*

Grafička priprema i tisak:

Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb, Trg Republike Hrvatske 14

Naklada:

600 primjeraka

7. godina izlaženja

Časopis izlazi 2 puta godišnje (jednom u semestru)

ISSN 1848-8439

Svi tekstovi i fotografije sadržani u biltenu *Pro bono* ne smiju se ni na koji način privatno ili poslovno koristiti, reproducirati ili mijenjati, bez prethodnog pisanog dopuštenja Uredništva.

Sadržaj

UVODNA RIJEČ:

Uvodna riječ glavne urednice.....	I
-----------------------------------	---

STATISTIKA:

Statistika rada Pravne klinike u akademskoj godini 2017./2018.....	1
Prikaz vanjskih klinika Pravne klinike u Zagrebu	4

TEMA BROJA: OBITELJSKI ODNOSI

Ovrha radi predaje djeteta.....	6
Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.....	10
Alimentacija ili uzdržavanje	12

AKTUALNO:

Naknada štete u slučaju naleta divljači na vozilo	14
---	----

UČESTALA PITANJA:

Besplatna pravna pomoć Hrvatske odvjetničke komore.....	15
Odgovornost nasljednika za dugove ostavitelja	17
Bjanko zadužnica.....	19
Obraćanje HAKOM-u radi zaštite korisničkih prava.....	21
Što bismo trebali znati o radnim odnosima?.....	23
Naknada za tjelesno oštećenje uzrokovano ozljedom na radu ili profesionalnom bolesti.....	25
Udruge koje pružaju usluge pokopa i organiziranja pogreba	27
Povezanost hrvatskog državljanstva i propisa bivše Jugoslavije	29

SURADNJA S PARTNERSKIM ORGANIZACIJAMA:

Istaknute suradnje Pravne klinike.....	31
Suradnja s Udrugom Depaul Hrvatska.....	33
Aktivnosti u Prihvatilištu za tražitelje azila u Kutini.....	35

OSTALI PROJEKTI I AKTIVNOSTI

Brown Mosten International Client Consultation Competition: intervju sa studenticama natjecateljicama.....	37
Konferencija „Public and Private Justice“- PPJ 2018	40
Ljetna škola u Beogradu.....	42

STUDENSKI KUTAK

Od studenata za studente.....	43
Tribina u povodu Svjetskog dana izbjeglica.....	45
Osvrti <i>Erasmus</i> studenata na rad u Pravnoj klinici.....	46

Rad u Pravnoj klinici

Pravna klinika pravnu pomoć pruža kroz sedam kliničkih grupa koje se bave različitim granama prava:

- Grupa za pomoć građanima u ovršnom postupku
- Grupa za pomoć tražiteljima azila i strancima
- Grupa za prava djece i obiteljsko uzdržavanje
- Grupa za suzbijanje diskriminacije i manjinska prava
- Grupa za zaštitu i pomoć žrtvama i svjedocima kaznenih djela
- Grupa za zaštitu prava pacijenata
- Grupa za zaštitu prava radnika

PR TIM PRAVNE KLINIKE

Grupa za odnose s javnošću Pravne klinike (PR tim) oformljena je u ljetnom semestru akademske godine 2015./2016. Zadužena je za predstavljanje i promociju kliničkog rada te održavanje *web* i *Facebook* stranice Pravne klinike.

BILTEN *PRO BONO*

Bilten *Pro bono* izlazi dva puta godišnje i odražava aktivnosti Pravne klinike u proteklom semestru. Bavi se tekućim pravnim pitanjima i time je namijenjen svakom građaninu.

Izvor: Dora Ernoić

Uredništvo biltena Pro bono - s lijeva na desno: Dino Čulo, Marta Milas, Željka Gorišek

Statistika rada Pravne klinike u akademskoj godini 2017./2018.

TENA ČUPIĆ

Broj predmeta koji su pristigli u Pravnu kliniku tijekom akademske godine 2017./2018. neznatno se smanjio u odnosu na prethodnu godinu. U zimskom i ljetnom semestru studenti su primili 1.974 predmeta, dok su u prethodnoj akademskoj godini primili 2.083 predmeta.

Sveukupni rad Pravne klinike može se vidjeti iz sljedeće tablice i grafa:

U zimskom semestru akademske godine 2017./2018. u radu Pravne klinike sudjelovala su 122 studenta, a u ljetnom semestru 113 studenata.

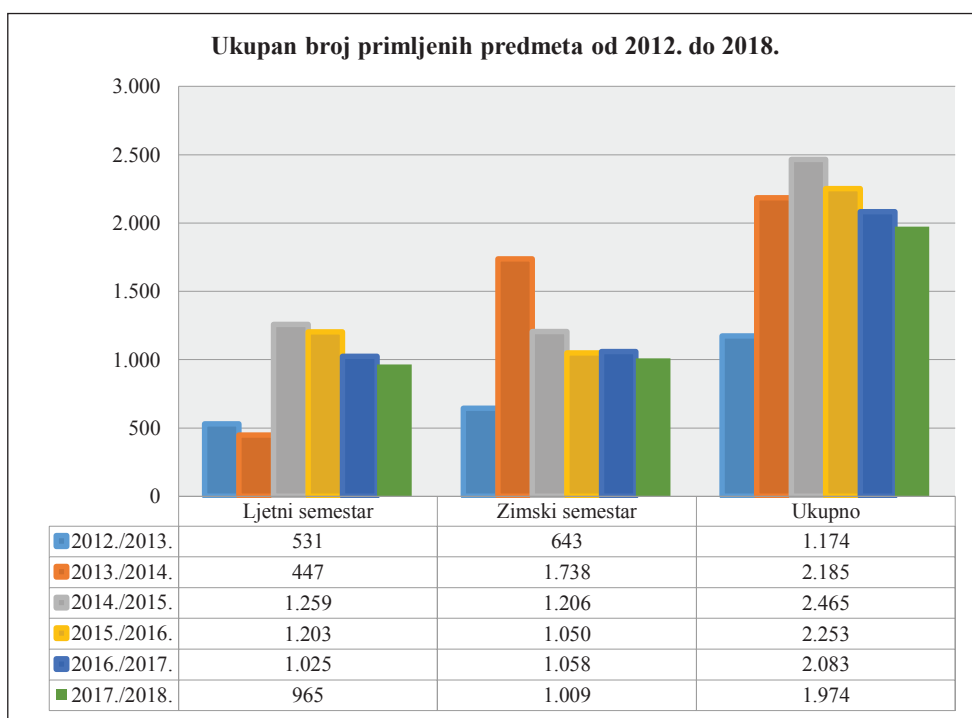
Svi predmeti evidentiraju se prema vrsti postupka kojem pripadaju (građanski, upravni ili kazneni). U akademskoj godini 2017./2018. najviše je bilo građanskih predmeta (1.345), potom upravnih (477) te kaznenih predmeta (152).

Tablica 1: Ukupan broj primljenih predmeta kroz posljednjih pet akademskih godina

Predmeti Pravne klinike od 2012. do 2017.	Ukupan broj primljenih predmeta					
	2012./13.	2013./14.	2014./15.	2015./16.	2016./17.	2017./18.
Zimski semestar	531	447	1.391	1.203	1.025	1.009
Ljetni semestar	643	1.738	1.098	1.050	1.058	965
Ukupno	1.174	2.185	2.489	2.253	2.083	1.974

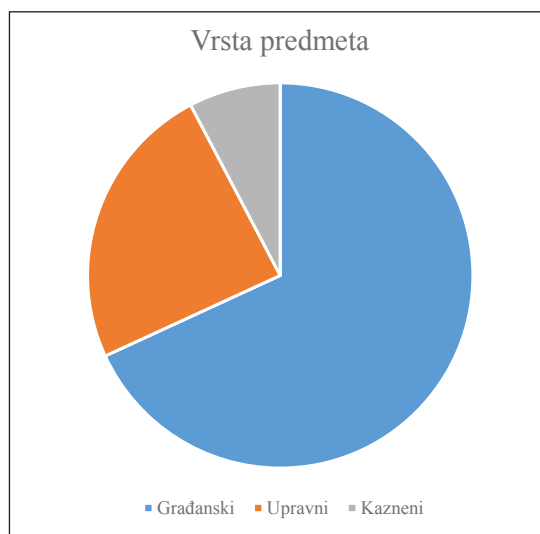
Izvor: Tena Čupić

Graf 1: Ukupan broj primljenih predmeta od 2012. do 2018. godine

Izvor: Tena Čupić

Graf 2: Predmeti primljeni u akademskoj godini 2017./2018. prema vrsti predmeta

Izvor: Tena Čupić

Među građanskim predmetima daleko prednjače ovršni predmeti, a slijede ih radni (ugovor o radu, otkazni rok), obiteljski (razvod braka, uzdržavanje, skrbništvo) te pitanja vezana uz nasljeđivanje. Pravo na mirovinu, prava osoba s invaliditetom, pravo na besplatnu pravnu pomoć te prava tražitelja azila najzastupljeniji su upiti među upravnim predmetima, dok su najčešći upiti među kaznenim predmetima vezani uz kaznene prijave i prekršajni postupak.

Kada se ti podaci stave u međuočnu s podacima iz prethodnih akademskih godina, može se primijetiti da je Pravna klinika prešla brojku od 12.000 primljenih predmeta. (Tablica 2)

Što se tiče oblika pružene pravne pomoći, u akademskoj godini 2017./2018. pravna je pomoć u najvećem broju slučajeva pružena u obliku pravnih mišljenja te je time broj pruženih pravnih mišljenja

Tablica 2: Ukupan broj primljenih predmeta od početka rada Pravne klinike

Vrsta predmeta	2010./11.	2011./12.	2012./13.	2013./14.	2014./15.	2015./16.	2016./17.	2017./18.	Ukupno
Građanski	58	393	714	1.694	1.850	1.578	1.545	1.345	9.177
Upravni	27	95	166	420	494	420	433	477	2.532
Kazneni	52	54	25	135	130	132	106	152	786
Ukupno primljenih predmeta:									12.495

Izvor: Tena Čupić

Graf 3: Predmeti primljeni u akademskoj godini 2017./2018., prema obliku pružene pravne pomoći

Izvor: Tena Čupić

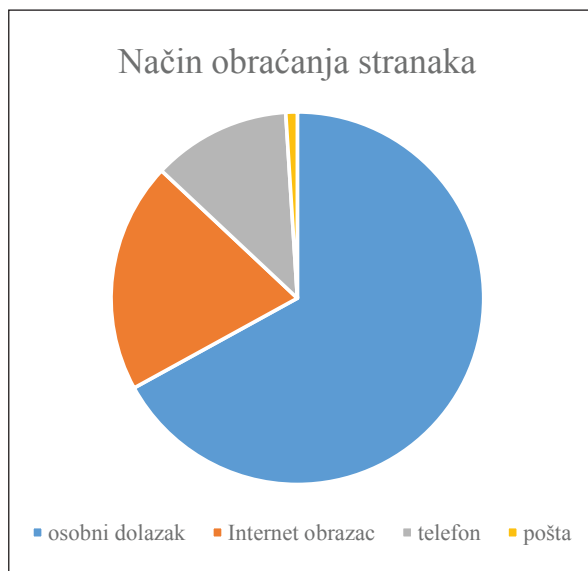
(1.044) premašio broj općih pravnih informacija (1.024). Također, u nekim složenijim predmetima, pravna pomoć pružena je i u obliku pravnog mišljenja te opće pravne informacije. (Graf 3)

Stranke se i dalje najčešće obraćaju osobnim dolaskom (67%), bilo u rezidentnoj klinici ili na vanjskim klinikama. Također, bilježi se rast broja stranaka koje se obraćaju elektroničkim obrascem (20%) na mrežnoj stranici Pravne klinike te je tako on idući najza-

stupljeniji način obraćanja stranaka. Stranke se u nešto manjem broju obraćaju i telefonom (12%), dok najmanje upita Pravna klinika prima putem pošte (1%).

Iako je u akademskoj godini 2017./2018. došlo do blagog pada primljenih predmeta, prelazak brojke od 12.000 primljenih predmeta u dosadašnjem radu pokazatelj je kako je Pravna klinika u društvu prepoznata kao pružatelj besplatne pravne pomoći te je svojevrsan poticaj za nastavak dosadašnjeg rada.

Graf 4: Način obraćanja stranaka u akademskoj godini 2017./2018.

Izvor: Tena Čupić

Prikaz vanjskih klinika Pravne klinike u Zagrebu

IVANA GRGIĆ

U prošlom broju biltena *Pro bono* detaljno je analizirana provedba projekata vanjskih klinika akademske godine 2016./2017. Pregled statistike rada vanjskih klinika za ovaj broj sadrži analizu i osvrt na ostvarene rezultate u akademskoj godini 2017./2018. te usporedbu s rezultatima akademske godine 2016./2017.

ANALIZA I OSVRT NA OSTVARENE REZULTATE

U akademskoj godini 2017./2018. održano je ukupno sedam krugova vanjskih klinika. U zim-

skom semestru održana su prva četiri kruga, dok su u ljetnom semestru održana zadnja tri kruga. Održavanje vanjskih klinika u sedam krugova pokazalo se kao dobra praksa s obzirom na broj primljenih predmeta koji iznosi 335. Najviše predmeta primljeno je u listopadu 2017. godine, odnosno početkom zimskog semestra akademske godine 2017./2018. Uzrok možemo pripisati činjenici neodržavanja vanjskih klinika tijekom ljetne stanke. Kao i prijašnjih akademskih godina vanjska klinika u Rijeci se pokazala kao najuspješnija. Sveukupni rad može se vidjeti iz sljedeće tablice i grafova.

Tablica 1: Prikaz primljenih predmeta na vanjskim klinikama u akademskoj godini 2017./2018.

AKADEMSKA GODINA 2017./2018.	ZIMSKI SEMESTAR				LJETNI SEMESTAR			UKUPNO
	I. krug	II. krug	III. krug	IV. krug	V. krug	VI. krug	VII. krug	
	16.-20.10.	20.-24.11.	11.-15.12.	15.-19.01.	12.-16.03.	16.-20.04.	14.-18.05.	
1. Bjelovar	5	3	2	0	9	5	1	25
2. Čakovec	5	6	1	0	0	3	2	17
3. Karlovac	3	2	0	1	4	2	1	13
4. Koprivnica	12	6	7	0	2	3	0	30
5. Križevci	4	1	3	8	0	2	3	21
6. Kutina	5	8	0	1	6	1	2	23
7. Novska	1	0	2	2	1	0	1	7
8. Ogulin	3	0	0	2	1	0	2	8
9. Pula	7	3	0	3	3	3	2	21
10. Rijeka	3	9	11	25	24	15	11	98
11. Varaždin	4	2	3	6	1	7	5	28
12. Vrbovec	3	4	2	2	0	3	3	17
13. Zaprešić	3	3	0	1	1	4	3	15
14. Zlatar	3	4	1	3	1	0	0	12
UKUPNO	61	51	32	54	53	48	36	335
	198				137			

Izvor: Ivana Grgić

Za razliku od opće statistike rada Pravne klinike, gdje je broj pruženih pravnih mišljenja i općih pravnih informacija gotovo izjednačen, može se jasno vidjeti da je pravna pomoć većinom pružena u obliku pravnih mišljenja. Velik broj pravnih mišljenja upućuje na složenost predmeta i veći broj pitanja stranaka na vanjskim klinikama, a istovremeno osigurava strankama koje ne žive u Zagrebu i ne mogu osobno doći u Pravnu kliniku da sve potrebne informacije o svom predmetu prime u pisanom obliku.

Graf 1: Predmeti primljeni u akademskoj godini 2017./2018. prema obliku pružene pravne pomoći

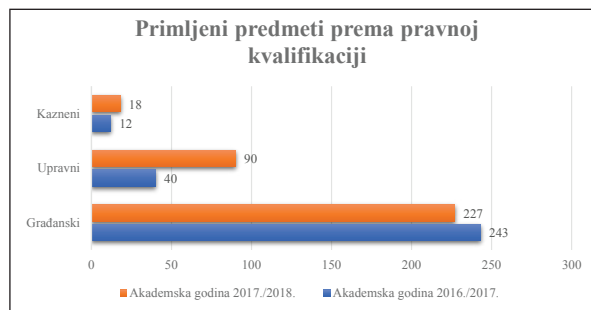

Izvor: Ivana Grgić

Prema pravnoj kvalifikaciji, najviše primljenih predmeta je građanske pravne kvalifikacije, u kojima se, među najčešće postavljenim pitanjima javljaju ovrha te pravo vlasništva i drugih stvarnih prava. U usporedbi s prijašnjom godinom, broj upravnih

predmeta je značajno porastao što je vidljivo iz sljedećeg grafa.

Graf 2: Usporedba akademske godine 2016./2017. i akademske godine 2017./2018. prema pravnoj kvalifikaciji

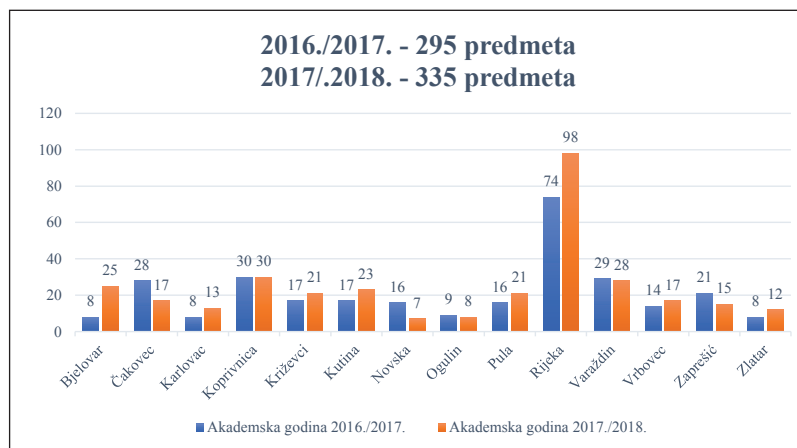
Izvor: Ivana Grgić

USPOREDBA AKADEMSKE GODINE 2016./2017. S AKADEMSKOM GODINOM 2017./2018.

Broj predmeta koje smo primili na vanjskim klinikama u akademskoj godini 2017./2018. povećao se u odnosu na prethodnu godinu čime smo ostvarili unaprijed postavljene ciljeve u pogledu povećanja broja predmeta i kvalitete pružanja besplatne pravne pomoći. Porast od 40 predmeta godišnje nam pokazuje da postoji sve više zainteresiranih stranaka i korisnika besplatne pravne pomoći. Slijedom toga projekt vanjskih klinika pokazao se kao vrlo koristan građanima diljem zemlje.

Kao jedan od vodećih pružatelja besplatne pravne pomoći, Pravna klinika će nastojati unaprijediti svoje postojeće suradnje, a istovremeno ostaviti prostora za stvaranje novih kako bi se omogućilo pružanje pravne pomoći što većem broju zainteresiranih građana.

Graf 3: Usporedba akademske godine 2016./2017. i akademske godine 2017./2018. s obzirom na broj primljenih predmeta

Izvor: Ivana Grgić

Ovrha radi predaje djeteta

KETI ANIČIĆ

„Često se u medijima i u razgovoru za ovrhu radi predaje djeteta koristi izraz „ovrha nad djetetom“ što je poprilično ružna sintagma kojom se dijete praktički izjednačava sa stvari u ovršnom postupku. Kada govorimo o ovoj vrsti ovrhe svakako bi je trebalo nazivati ovrhom radi predaje djeteta ili čak ovrhom prema djetetu, jer dijete u takvim postupcima svakako nije tek puki predmet ovrhe, već osoba čiji je interes primat u cijelom postupku.“

Obiteljsko pravo kao jedna od, za društvo, najvažnijih pravnih grana regulira niz društvenih odnosa pa tako i ovrhu radi predaje djeteta. Ovrha radi predaje djeteta je postupak kojim se dijete prisilno oduzima od osobe kod koje se nalazi, da bi ga se predalo osobi s kojom je odlučeno da će dijete živjeti, a sve to na temelju zakonske odluke – ne mora se nužno raditi o roditeljima djeteta. Pretpostavke, postupak i način provođenja ovrhe radi predaje djeteta regulirani su odredbama Obiteljskog zakona (dalje: ObZ) i Pravilnikom o načinu postupanja i suradnje suca, stručnog radnika centra za socijalnu skrb i policijskog službenika za mladež prilikom prisilnog oduzimanja i predaje djeteta.

Kao i svaka vrsta ovrhe, ovrha radi predaje djeteta prisilno je izvršenje u postupku donesene odluke, što znači da je takvu ovrhu moguće provesti tek nakon niza zakonski propisanih postupaka koje su stranke i nadležna državna tijela dužni izvršiti. Smatra se da je provedba odluke koja je donesena, nakon tako provedenog postupka, najbolji način da bi se zaštitio interes djeteta. Odluka o tome s kime će dijete živjeti donosi se na temelju niza iskaza svjedoka, dokaza i vještačenja. Ovrhu se može provesti na temelju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi odobrenog od strane suda, odluke suda o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, odluke suda o privremenoj mjeri s kojim će roditeljem ili drugom osobom dijete stanovati ili na temelju odluke suda o mjerama za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta. Za provođenje ovrhe radi predaje djeteta nadležan je sud na čijem se području dijete zatekne.

O problematici i pravnoj regulativi ovog iznimno delikatnog pitanja upitali smo onu kojoj je zaštita i promicanje prava i interesa djece primarni cilj - aktualnu pravobraniteljicu za djecu Helencu Pirnat Dragičević.

1. Na godišnjoj razini koliko se ovrha radi predaje djeteta okvirno provede? Koliko je institucija pravobranitelja uključena u te slučajeve te koja je njena uloga u procesu ovrhe? Koliko u stvarnosti institucija pravobranitelja ima moć utjecaja na druge institucije u cjelokupnoj situaciji?

Prema službenim podacima MDOMSP-a iz izvješća o radu centara za socijalnu skrb proizlazi kako se na godišnjoj razini provede u prosjeku oko 50 ovrha. Od toga oko 30 ovrha radi predaje djeteta te 20 ovrha radi ostvarivanja osobnih odnosa s dje-

Izvor: Ured pravobraniteljice

Izvor: Ured pravobraniteljice

tetom¹. U ovoj brojci sadržane su samo ovrhe koje se provode radi prisilnog oduzimanja i predaje djeteta, dakle, u situacijama kada druga sredstva ovrhe (novčane i zatvorske kazne) nisu dale rezultate. Riječ je o sudskim ovrhama, no one se, temeljem odredbi Obiteljskoga zakona, provode u suradnji s centrom za socijalnu skrb i policijom te centar u njima obavezno sudjeluje.

Naša institucija ne sudjeluje u postupcima ovrhe niti ima ovlasti utjecati na rad tijela koja provode ovrhu. No, pravobraniteljica za djecu ima pravo davati upozorenja i preporuke te iz pozicije moralnog autoriteta nastoji utjecati na to da se u svakom pojedinom slučaju zaštiti najbolji interes djeteta.

2. ObZ predviđa dvije posebne vrste ovrha, ovrhu radi predaje djeteta i ovrhu radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom. Zbog čega je nastala potreba odvojenog reguliranja tih ovrha i koliko se one, gledano u praksi, u provedbi zapravo razlikuju?

Riječ je o dvije različite vrste ovrhe. Dok se u prvom slučaju ovrhom nastoji omogućiti provođenje odluke o tome gdje će dijete živjeti, to jest stano-

vati, u situacijama kad osoba odbije predati dijete ili ga skriva, u drugom slučaju nastoji se osigurati kontakt djeteta s osobom odnosno dinamika njihovih susreta. Razlikuju se po tome što prilikom provođenja ovrhe radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom sud nema mogućnost ovrhu ostvariti prisilnim oduzimanjem djeteta, ali ima šire ovlasti poduzimanja mjera kako bi se odnosi uspostavili. Naime, zakon propisuje da sud prije odluke o ovoj ovrhi mora zakazati ročište kako bi utvrdio činjenice i procijenio sve okolnosti te, prema potrebi, razgovarati s djetetom koje je navršilo 14 godina, odnosno, omogućiti pravo sudjelovanja mlađem djetetu. Sud ovdje ima mogućnost i odgode ovrhe za 30 dana te naložiti stručni razgovor s djetetom, obiteljsku medijaciju, a ima ovlast posebnom odlukom detaljnije precizirati ostvarivanje osobnih odnosa za vrijeme odgode. Važna je razlika i to što sud može odbiti prijedlog za ovrhu ako se dijete koje je navršilo 14 godina protivi ostvarivanju osobnih odnosa, primjerice s drugim roditeljem ili članom obitelji, i nakon razgovora sa stručnom osobom.

3. Kao sredstva ovrhe radi predaje djeteta navode se novčana kazna do 30.000 kn, zatvorska kazna od jednog dana do 6 mjeseci te napsljetku prisilno oduzimanje djeteta. Na koji način sudovi najčešće izabiru sredstvo pro-

¹ ovrhe radi predaje djeteta: 24 (2016.), 31 (2015.), 21 (2014.) ovrhe radi ostvarivanja osobnih odnosa: 20 (2016.), 19 (2015.), 13 (2014.)

vedbe ovrhe i ostvaruju li novčana kazna i kazna zatvora dovoljan stupanj prisile u ovakvim predmetima prilično osobne naravi?

U praksi se najčešće pristupa ovrsi prisilnim oduzimanjem djeteta onda kad su iscrpljeni drugi, „blaži“ oblici ovrhe. Iako se formalno ova vrsta ovrhe naziva „prisilno oduzimanje djeteta“ prisila u ovom kontekstu znači prisiljavanje roditelja ili druge odrasle osobe da poštuju sudsku odluku, a ne nasilno otimanje djeteta. Upravo je želja da se dijete zaštiti i ne izlaže pretjeranome stresu jedan od razloga zbog kojih imamo puno neuspjelih pokušaja ovrhe. Smatram da bi ovi „blaži“ oblici ovrhe trebali biti znatno učinkovitiji nego što su sada, kako ne bi ni došlo do potrebe za prisilnim oduzimanjem. No, zatvorske kazne vrlo se rijetko koriste, a novčane kazne nemaju očekivani učinak pogotovo u slučajevima onih roditelja koji imaju dovoljno sredstava za njihovo podmirenje ili u situacijama kada se one ne mogu prisilno naplatiti. Možda bi trebalo razmisliti o drugim mogućim efikasnijim sredstvima prisiljavanja roditelja da poštuju sudsku odluku.

4. Iako se rješenje o ovrsi donosi nakon postupka provedenog na temelju načela prvenstvene zaštite dobrobiti djeteta, događa se da prilikom izvršenja ovrhe dolazi do vjerojatnosti upotrebe sredstva prisile, pa čak i prema samom djetetu. Koliko su česte situacije upotrebe takve prisile, kakvim se metodama nadležni službenici u takvim slučajevima koriste i može li zbog takvog ponašanja djeteta doći do promjene sudske odluke ili odgode rješenja o ovrsi?

„Osim tehničkih priprema za provedbu ovrhe, iznimno je važna i priprema samog djeteta koje je obično pod velikim utjecajem manipulativnog roditelja s kojim živi. Naime, roditelji zbog svojeg subjektivnog odnosa prema djetetu obično nisu u mogućnosti objektivno sagledati cjelokupnu situaciju te su skloni svojim ponašanjem utjecati na dijete što može uvelike otežati provedbu ovrhe. Kako bi cjelokupni proces ovrhe za dijete bio što bezbolniji, djetetu je potrebno objasniti situaciju, pripremiti i osnažiti ga te mu pružiti podršku.“

Nisam zagovornica ovrhe prisilnim oduzimanjem i uvijek sam za to da se dijete zaštiti od mučnih situacija prisilnog izvršenja, ali kad drugi načini nisu polučili rezultate onda to ostaje kao krajnje

sredstvo jer odluke se donose - odnosno moraju se donositi - u najboljem interesu djeteta pa je onda i njihovo provođenje prije svega u interesu djeteta. Ovrhe prisilnim oduzimanjem uvijek su mučne za sve i vrlo je važna njihova priprema. Prije svega mislim na zajednički dogovor i planiranje cijeloga postupka ovrhe do najsitnijih detalja. Pritom se, na žalost, teško može računati na pripremu djeteta za ovrhu jer je dijete najčešće nedostupno za stručni tretman s obzirom na manipulativnog roditelja i utjecaj bliže okoline koja ga podržava.

5. Koliko su hrvatski službenici, zaposleni u centrima za socijalnu skrb i policiji, kompetentni u obavljanju zadataka provedbe ovrhe i smatrate li da bi se proračunskim sredstvima trebala omogućiti dodatna edukacija tih osoba radi veće zaštite djece koja se nalaze u takvim situacijama? Koliko politika utječe na takve predmete?

Edukacija - njih nikada dosta, no, mislim da je, kada govorimo o službenicima koji provode ovrhu, ključna dobra koordinacija i postojanje dogovora o načinu na koji će ovrha biti provedena. Naime, važno je da prije samog dolaska na lice mjesta svi znaju što im je činiti, a ne da se prilikom ovrhe oni koji je provode vide prvi put. Ponovno se vraćam na specijalizaciju sudova i nužnost osnivanja obiteljskih sudova kako bi se na jednom mjestu okupili posebno educirani i motivirani stručnjaci koji bi se mogli izdići iznad lokalnih utjecaja i pritisaka javnosti te profesionalno obavljati svoj posao.

6. Predstavljen je prijedlog izmjene Pravilnika o načinu postupanja prilikom prisilnog oduzimanja i predaje djeteta koji navodi da ako od donošenja rješenja o ovrsi djeteta prođe više od godinu dana, a ona se ne provede, sud mora provesti novo vještačenje djeteta. Što mislite o ovoj promjeni? Što općenito mislite o pravnoj regulativi koja se odnosi na ovrhu radi predaje djeteta?

U vezi s predloženom izmjenom spomenutog Pravilnika moram naglasiti da je, iz pozicije zaštite djeteta, neprihvatljivo da se uopće događa da od pravomoćnosti rješenja do ovrhe prođe više od godinu dana. Godinu dana neizvjesnosti u životu djeteta veliki je izvor stresa, frustracije i narušavanja djetetovog prava na mirno djetinjstvo. Dijete u tom periodu može biti podvrgnuto manipulativnim postupcima osobe s kojom živi, što u konačnici može dovesti do toga da se dijete protivi ovrsi, a odgoda ovrhe dovodi do toga da dijete ostaje i dalje u okruženju koje djeluje ugrožavajuće na njegov psihički

razvoj. Stoga se protivim da se neefikasnost države i zakonski tolerira. Smatram da sva nastojanja moraju biti usmjerena na to da ovrha sudskih odluka bude brza i učinkovita. Jačanje povjerenja javnosti u sudske procjene i odluke, bolja educiranost sudaca i njihova specijaliziranost zasigurno bi doveli do bolje učinkovitosti u zaštiti djece od samovoljnih postupaka roditelja. Zato se naš Ured već godinama zalaže za osnivanje specijaliziranih obiteljskih sudova u čijoj bi nadležnosti bili svi postupci u domeni obiteljsko-pravne zaštite djeteta, uključujući i provedbu odluka.

Moguće je da je intencija zakonodavca bila da se zaštiti dijete od mučnih situacija prisilnog izvršenja i to pozdravljamo, ali smatramo da se bolja zaštita djeteta može postići jedino pravodobnom reakcijom u odnosu na manipulativnog roditelja u samom začetku takvoga ponašanja, dok dijete još nije i samo „preuzelo“ njegove negativne stavove o drugom roditelju. Ako se pokaže da roditelj nije dostupan savjetodavnom ili psihoterapijskom radu, niti motiviran mijenjati svoje ponašanje, takvo ponašanje treba bez odgađanja biti odgovarajuće sankcionirano.

7. Koliko problem pretjerane medijske eksponiranosti, čak graničnog senzacionalističkog novinarstva, predstavlja problem u izvršenju ovrha radi predaje djeteta?

Smatram da je za bilo koje dijete te njegovu dobrobit i interese štetno objavljivanje podataka i informacija o njemu, o postupcima u kojima se odlučuje o obiteljskim odnosima, kao i postupcima ovrhe pravomoćnih sudskih odluka. Uz to, ni za jedno dijete nije dobro da se javnost i pojedinci, koji reagiraju tek na pojedine elemente situacije i nemaju cjelovitu sliku niti sve informacije, angažiraju i protestiraju protiv poštivanja zakonitih sudskih odluka. Javnost koja emocionalno reagira ne doprinosi ublažavanju teškoća koje su izazvane puno prije same ovrhe.

Izvor: pixabay.com

Za djecu su stresne i uznemirujuće okolnosti u kojima se provodi prisilno izvršenje presude, posebice kad je to popraćeno velikim interesom javnosti i medija. Osim neizvjesnosti, djecu plaši i atmosfera koja se u tim okolnostima javlja, a dodatno im šteti odugovlačenje postupanja institucija koje su im dužne pružiti zaštitu i pomoć. Djetetovoj potrebi za sigurnošću, stabilnošću i zaštitom sigurno neće pridonijeti protesti velikog broja ljudi koji su silno uznemireni i emotivni. Dijete se tada može još više uplašiti i pitati se koliko je samo odgovorno za sve te ljude i za sve što se događa. Ono u takvoj situaciji ne vidi ljude koji mu pomažu već ljude koji gube kontrolu, vrijeđaju, prijete, viču i plaču. Isključenje javnosti u ovakvim slučajevima nije potrebno da bi se nešto skrivalo, već prije svega zato da bi se zaštitilo dijete.

No, odgovornost je i na medijima koji bi se u izvještavanju trebali voditi etičkim i profesionalnim načelima koja ih obvezuju na poštivanje dostojanstva privatnog i obiteljskog života, a posebice zaštite interesa djeteta koje je žrtva obiteljske situacije. Mediji i društvene mreže svakako nisu mjesto za procjenu najboljih interesa djece u delikatnim situacijama poremećenih odnosa njihovih roditelja. Djeca imaju pravo na pravnu zaštitu protiv miješanja u njihov privatni život.

Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom

PETRA BOJANIĆ

Stranke nam se često obraćaju kao roditelji koji ne mogu ostvarivati osobne odnose s djetetom zbog toga što im drugi roditelj, koji stanuje s djetetom, bez opravdanog razloga to brani. S druge strane, obraćaju nam se za pomoć i u situacijama u kojima druženje i viđanje s drugim roditeljem nije u interesu djeteta te može negativno utjecati na dijete. Iako je za cjelokupni djetetov razvoj potrebno da dijete ostvaruje osobne odnose s oba roditelja, u određenim slučajevima to se pravo radi zaštite djetetovih interesa ipak mora ograničiti ili isključiti. Obraćaju nam se i bake, djedovi, drugi članovi uže obitelji te osobe s kojima djeca imaju razvijen emocionalni odnos kada im je onemogućen kontakt s djecom. Budući da se često susrećemo s ovim pitanjima ovim se člankom želi prikazati zakonsko uređenje prava na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom, ograničenje tog prava te određene situacije vezane uz praktičnu primjenu zakonskih odredbi.

Osobni odnosi mogu se ostvarivati:

- a) u obliku susreta, druženja ili boravka djeteta kod osobe koja na to ima pravo,*
- b) korištenjem komunikacijskih sredstava, slanjem pisama, darova,*
- c) davanjem informacija u vezi s osobnim pravima djeteta osobi koja na to ima pravo i djetetu*

Roditeljsku skrb čine odgovornosti, dužnosti i prava roditelja, u svrhu zaštite i promicanja djetetovih osobnih i imovinskih prava te dobrobiti. Roditeljska skrb pripada majci i ocu zajedno budući da roditelji ravnopravno, zajednički i sporazumno skrbe o svojoj djeci. U sadržaj roditeljske skrbi ulaze i pravo i dužnost roditelja da omogućе i potiču ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem s kojim dijete ne stanuje, srođnicima i drugim osobama koje su djetetu osobito bliske.

Obiteljski zakon vrlo jasno propisuje da je pravo svakog djeteta ostvarivati osobne odnose s roditel-

jem s kojim ne stanuje, a roditelj koji ne stanuje s djetetom ima pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom, neovisno o njegovu pravu na ostvarivanje roditeljske skrbi. Roditelj i druge osobe koje stanuju s djetetom i skrbe se o djetetu dužne su omogućiti djetetu ostvarivanje osobnih odnosa s roditeljem s kojim ne stanuje te se suzdržavati od svakog ponašanja koje bi otežavalo ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s tim roditeljem.

Neki roditelji u slučajevima prestanka braka ili izvanbračne zajednice uspijevaju sami, uz podršku okoline, postići dogovor o roditeljskoj skrbi, pa tako i o ostvarivanju osobnih odnosa. S druge strane, nije rijetkost da roditelji zbog međusobnih sukoba ne uspijevaju postići dogovor te za to okrivljuju upravo drugog roditelja pokušavajući ga prikazati u negativnom svjetlu. Roditelji ponekad i manipuliraju djetetom u cilju njegova otuđenja od drugog roditelja te koriste dijete kao sredstvo u njihovim međusobnim razmiricama. U takvim situacijama najviše trpi upravo dijete što može imati nepovoljne posljedice za njegov psihički razvitak. U slučajevima kada su odnosi između roditelja teško i trajno poremećeni roditelji bi trebali biti svjesni da to utječe na dijete i pokušati učiniti sve što je u njihovoj moći da se to ne odrazi na razvoj djeteta. Dužnost roditelja je skrbiti o djetetu i omogućiti mu skladan razvoj i u situacijama kada zajednički život roditelja više nije moguć. Istraživanja pokazuju da djeca koja nemaju kontakte s roditeljem ili su oni ograničeni ostvaruju lošiji uspjeh u školi i sklonija su problematičnom ponašanju.¹ Razmjere ovoga problema najbolje ilustriraju porazni podaci Ministarstva nadležnog za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku prema kojima u 2016. godini čak 1.793 djece nije ostvarilo svoje pravo na susrete i druženje s drugim roditeljem ili ga je ostvarivalo u opsegu manjem od onoga određenog sudskom odlukom zbog manipulativnog ponašanja roditelja

¹ Amato, Paul R., *The Consequences of Divorce for Adults and Children*, Journal of Marriage and the Family, 62 (2000) 4, str. 1269.–1287.

Izvor: pixabay.com

s kojim djeca stanuju. Također je 377 djece bilo izloženo manipulaciji od strane roditelja s kojim ne stanuju i to u vrijeme ostvarivanja osobnih odnosa pod nadzorom.²

Često nam se obraćaju bake i djedovi koji zbog narušenih odnosa u obitelji ne ostvaruju susrete s unucima. obraćaju nam se i roditelji zbog lošeg utjecaja kojeg bake i djedovi imaju na djecu. Prema Obiteljskom zakonu dijete ima pravo ostvarivati osobne odnose sa srodnicima (zakon izričito navodi i bake i djedove) te s drugim osobama koje su dulje vrijeme živjele u obitelji s djetetom te se kroz to vrijeme brinule o djetetu i s njime imaju razvijen emocionalni donos. Roditelji i druge osobe koje stanuju s djetetom i skrbe o njemu dužne su to omogućiti i suzdržavati se od svakog ponašanja koje bi otežavalo ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.

U određenim slučajevima ostvarivanje osobnih odnosa s drugim roditeljem i članovima obitelji nije u interesu djeteta. Tada sud može na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb rješenjem iznimno ograničiti ili zabraniti pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom ako bi to bilo nužno radi zaštite dobrobiti djeteta. Protiv takvog rješenja moguće je izjaviti žalbu ministarstvu nadležnom za socijalnu skrb. U situacijama u kojima se ograničava ili zabranjuje ostvarivanje osobnih odnosa sud

je dužan ispitati postoji li mogućnost poduzimanja blažih mjera, voditi računa da ograničenja budu razmjerna potrebi da se zaštiti dobrobit djeteta te obrazložiti nužnost takve mjere. U praksi se susrećemo sa situacijama u kojima sud donese odluku da se osobni odnosi djeteta s roditeljem ostvaruju pod nadzorom stručne osobe centra za socijalnu skrb ili u nazočnosti drugog roditelja ili djetetu bliske osobe. To ne čudi s obzirom na to da se uvijek nastoji primijeniti blažu mjeru

ako je to moguće te da o tome uvijek odlučuje sud uzimajući u obzir što je najbolje za dijete.

Strankama uvijek savjetujemo da pokušaju, kada god je to moguće, mirno riješiti spor. To je posebno važno u situacijama u kojima sudjeluju djeca. Obiteljski zakon predviđa postupak obiteljske medijacije u kojem stranke nastoje sporazumno riješiti spor iz obiteljskih odnosa uz pomoć nepristrane i posebno educirane osobe, obiteljskog medijatora. Obiteljski medijator nastoji identificirati problem, potrebe, brige i strahove roditelja kako bi se postigao sporazum u vezi s djetetom. Skladan razvoj djeteta podrazumijeva prisutnost oba roditelja u njegovu životu u situacijama u kojima je to moguće. Potrebno je osvijestiti odrasle da u njihovim međusobnim sukobima najviše pate upravo djeca te ih usmjeriti da objektivno sagledaju potrebe djeteta jer upravo one moraju biti na prvome mjestu.

Izvor: pixabay.com

² Izvješće o radu pravobraniteljice za djecu za 2017. godinu, ožujak 2018.

Alimentacija ili uzdržavanje

ANA KAIĆ, ANA MARIJA LETO

Jedno od najčešćih pitanja s kojima se susrećemo u radu na obiteljsko-pravnim predmetima jest pitanje alimentacije. Alimentacija je izraz koji se u svakodnevnom govoru koristi za uzdržavanje koje je uređeno Obiteljskim zakonom. U Pravnoj klinici nam se prvenstveno obraćaju roditelji koji su dužni uzdržavati djecu, ali i djeca koju zanima kako ishoditi uzdržavanje od roditelja te bake i djedovi koji su u određenim slučajevima također obvezni uzdržavati svoju unučad. U ovom članku obradit ćemo osnove tog instituta prema njegovim vrstama.

Temeljna svrha uzdržavanja je međusobno pomaganje članova obitelji. Određuje se uzimajući u obzir potrebe osobe koja prima uzdržavanje i financijske mogućnosti osobe koja ga daje. Potrebe osobe koja prima uzdržavanje ovisit će o mnogobrojnim stvarima: o tome zarađuje li ta osoba, kakvog je zdravstvenog stanja, troškovima školovanja i sličnom. Mogućnosti davatelja uzdržavanja ovisit će prvenstveno o tome koliki su njegovi prihodi. Jednom utvrđeni iznos uzdržavanja može se smanjiti ili povećati, u okvirima koji su propisani zakonom, na zahtjev osobe koja prima ili daje uzdržavanje, ako se promijene okolnosti koje utječu na njegov iznos. Na primjer, iznos uzdržavanja moguće je promijeniti ako se davatelju uzdržavanja povisi plaća. U suprotnom scenariju, davatelj uzdržavanja može tražiti od suda da odluči o smanjenju iznosa. Načelno, uzdržavanje se može odrediti samo za vrijeme nakon podnošenja zahtjeva za uzdržavanje. U sporovima sud utvrđuje iznos uzdržavanja uzimajući u obzir sve bitne okolnosti.

a) Uzdržavanje djeteta

Roditelji su prije svih dužni brinuti se za svoju djecu. Ta briga se očituje kroz njihov odgoj, obrazovanje i osiguranje primarnih egzistencijalnih uvjeta kojima ih pripremaju za samostalan život. Tu obvezu imaju oba roditelja, neovisno o tome s kojim roditeljem dijete živi. U radu Grupe za prava djece i obiteljsko uzdržavanje često se susrećemo sa strankama koje studiraju pa ih zanima imaju li pravo na uzdržavanje od strane roditelja. Naime, roditelji su dužni uzdržavati svoje dijete čak i kada ono po-

stane punoljetno te se školuje i redovito ispunjava svoje obveze, a najdulje do 26. godine života. Kako na roditelje ne bi pado sav teret brige o materijalnim potrebama djeteta, dijete koje ima vlastite prihode dužno je pridonositi svom uzdržavanju. Prilikom razvoda, roditelji mogu sklopiti sporazum kojim će odrediti visinu uzdržavanja djeteta, a ako to ne naprave, onda će to odrediti sud u postupku radi razvoda braka. Roditelj koji stanuje s djetetom svoj udio u uzdržavanju djeteta ispunjava kroz svakodnevnu brigu i skrb o djetetu, dok drugi roditelj koji s njime ne stanuje ima dužnost plaćati uzdržavanje u novcu. Ako roditelj ne uzdržava maloljetno dijete, uzdržavanje postaje dužnost bake i djeda s njegove strane. Oni su po toj obvezi ispred maćehe i očuha, koji ju imaju samo ako dijete ne može ostvariti uzdržavanje drugdje. Ipak, u slučaju smrti roditelja maloljetnog pastorka, dužni su uzdržavati dijete ako su u trenutku smrti roditelja zajedno živjeli.

Čak i kada je dužnost uzdržavanja utvrđena sudskom odlukom, često se događa da ju roditelj ne ispunjava. U tom slučaju je moguće ostvariti pravo na privremeno uzdržavanje koje može trajati maksimalno tri godine i to u iznosu od pola minimalnog iznosa uzdržavanja. Postupak radi ostvarivanja toga prava može pokrenuti dijete ili Centar za socijalnu skrb.

b) Uzdržavanje roditelja, posvojitelja, djedova i baka

Kako je načelo solidarnosti temeljno načelo našeg obiteljskog prava, punoljetna osoba je dužna uzdržavati svoje roditelje ako oni nisu sposobni za rad te nemaju dovoljno sredstava za život i ne mogu ih ostvariti iz svoje imovine. Ipak, iz razgovora sa strankama koje nam se obrate za pomoć zaključujemo da su roditelji rijetko spremni na taj način opteretiti svoju djecu, čak i nakon što ih informiramo o njihovim pravima. Prema zakonu, punoljetna osoba se obveze uzdržavanja roditelja može osloboditi samo ako ga on bez opravdanog razloga nije uzdržavao kada mu je to bila zakonska dužnost. Ista obveza postoji i prema posvojiteljima, odnosno djedu i baki, ako su ga oni uzdržavali ili se o njemu brinuli dulje vrijeme.

c) Uzdržavanje bračnog druga

Naše stranke često zanima i kako ishoditi uzdržavanje od strane bračnog druga. Za to je potrebno podnijeti zahtjev do zaključenja glavne rasprave u parnici za razvod braka. Pretpostavka za postojanje tog prava je nedostatak dostatnih sredstava za život i nesposobnost za rad, odnosno nemogućnost zaposlenja. Iznimno, bračni drug može tužbom tražiti uzdržavanje u roku od šest mjeseci od prestanka braka. Obveza uzdržavanja bračnog druga može trajati najviše godinu dana, a sud ju može produljiti samo u opravdanim slučajevima. Pravo na uzdržavanje od bračnog druga prestaje kad primatelj uzdržavanja sklopi novi brak ili zasnuje izvanbračnu ili istospolnu zajednicu. Isto vrijedi i kada primatelj postane nedostojan toga prava ili prestanu postojati pretpostavke na temelju kojih je uzdržavanje određeno.

d) Izvanbračna zajednica i životno partnerstvo

Izvanbračna zajednica neudane žene i neoženjenog muškarca koja traje najmanje tri godine ili je u njoj rođeno zajedničko dijete proizvodi iste učinke

kao i bračna zajednica, pa se i na nju primjenjuju odredbe o uzdržavanju. Također, roditelj zajedničkog izvanbračnog djeteta ima dužnost uzdržavanja drugog roditelja godinu dana od rođenja djeteta ako se taj skrbi o djetetu, a nema dovoljno sredstava za život. Na uzdržavanje životnih partnera osoba istog spola primjenjuju se ista pravila kao i za uzdržavanje bračnih drugova, a na uzdržavanje između djece i partnera-skrbnika pravila koja se odnose na roditelje i djecu.

Neispunjenje dužnosti uzdržavanja

Ako davatelj uzdržavanja ne ispunjava svoju obvezu, moguće je pokrenuti ovrhu radi naplate na temelju sudske odluke ili sporazuma koji je odobrenjem od strane suda u izvanparničnom postupku stekao svojstvo ovršne isprave.

Također, povreda zakonske dužnosti uzdržavanja predstavlja kazneno djelo kažnjivo kaznom zatvora do jedne godine, a tri godine ako se radi o uzdržavanju djeteta ili osobe koja zbog starosti, bolesti ili mentalnog oštećenja nije sposobna za rad. Naravno, osim ako obveznik iz opravdanih razloga nije bio u mogućnosti davati uzdržavanje.

Naknada štete u slučaju naleta divljači na vozilo

GABRIJELA KRILČIĆ, IVANA ŽIVKOVIĆ

Uz prometnice se u nekim područjima može zapaziti prometni znak koji upozorava na opasnost od pojave divljači na cesti. Unatoč takvim upozorenjima i opreznosti vozača, zbog sudara vozila s divljači često dolazi do velikih šteta te se postavlja pitanje tko je odgovoran za tako nastalu štetu.

Odgovor na to pitanje u Hrvatskoj nije jednostavan. S jedne strane, prema Zakonu o lovstvu odgovornost može biti na strani lovačkog društva koje upravlja tim područjem jer bi ono trebalo držati divljač pod nadzorom (što je gotovo neizvedivo!). Nadalje, prema Zakonu o cestama, lovačko društvo dužno je uputiti zahtjev Hrvatskim cestama (kao pravnoj osobi koja upravlja državnim cestama) da ogradi područje lovišta uz cestu i da postavi prometni znak koji će upućivati na opasnost od naleta divljači (ako takvi ne postoje). Ako se Hrvatske ceste ogluše na takav zahtjev, a potom dođe do nastanka štete, odgovornost će biti na njima. Treću mogućnost propisuje Zakon o obveznim odnosima koji divljač tretira kao opasnu stvar. U takvu slučaju predviđa se odgovornost vlasnika opasne stvari (lovoovlaštenika lovišta kojem pripada divljač), osim ako se dokaže da opasna stvar (divljač) nije uzrok štete, već da je šteta nastala radnjom oštećenika, treće osobe ili zbog utjecaja događaja koji se nije mogao otkloniti, spriječiti ni izbjeći. S obzirom na to da je riječ o tzv. općem zakonu, on je primjenjiv samo ako se ne može primijeniti nijedan od dvaju spomenutih posebnih propisa.

Često je teško pronaći odgovor na pitanje s početka ovog članka, što oštećenike obeshrabruje već u fazi samog pokretanja sudskog postupka. Osim toga,

sudski su postupci dugi i skupi, što uzrokuje nezadovoljstvo ne samo oštećenika nego i osobe konačno proglašene odgovornom za nastalu štetu. Jedan od problema vezanih uz isplatu naknade štete ranije je bio i taj što su osobe koje su se teretile na isplatu često bila lovačka društva, što je dovelo do njihove insolventnosti te do propadanja i zatvaranja. To je bio razlog zašto je, primjerice, Udruga stradalih u prometnim nesrećama „Bonus“ predložila povećanje obvezne premije autoosiguranja za 10 kuna čime bi se stvorio fond za isplatu odšteta.¹ Uvođenjem takva pristupa naknada štete isplaćivala bi se iz sredstava fonda, a ne bi teretila lovačka društva.

Međutim, konačno rješenje problema vidi se u osnivanju jedinstvene police osiguranja od naleta divljači u cestovnom prometu. Ugovor kojim se to omogućava sklopljen je u kolovozu ove godine između Ministarstva poljoprivrede i Hrvatskog lovačkog saveza kao nositelja osiguranja. Riječ je o ugovoru o izravnoj dodjeli financijskih sredstava namijenjenih financiranju police osiguranja zbog smanjenja utjecaja šteta u lovištima i podizanja razine sigurnosti. Financiranje takve police omogućit će se preraspodjelom namjenskih sredstava od zakupnina i koncesija za lovišta u iznosu od 12,5 milijuna kuna. Istovremeno je Saboru upućen i prijedlog novog Zakona o lovstvu u kojem bi trebalo regulirati naplatu štete od divljači na poljoprivrednim površinama, obveze lovoovlaštenika i vlasnika poljoprivrednih zemljišta i mnoga druga pitanja vezana uz održivost koncesija i zakup prava lova.

Kod naleta divljači važno je pozvati policiju radi utvrđivanja tragova kočenja i sličnih pojedinosti kao i popunjavanja izvješća o detaljima nezgode (podatci o tome je li cesta ograđena, postoji li prometni znak koji upozorava na divljač i sl.). Također se preporučuje da vozač sam fotografira mjesto nesreće (vozilo, nastradalu divljač, cestu) jer će sav tako prikupljeni materijal olakšati proces naplate naknade štete.

¹ Usp. <http://www.naknadastete.hr/inicijativa-udruga-bonus-izmjena-zakona-vodi-isplate-stete-od-divljaci-u-samo-jednom-koraku/> (posjećeno: 9. rujna 2018.).

Besplatna pravna pomoć Hrvatske odvjetničke komore

DINO ČULO, MARTA MILAS

Pri davanju pravnih savjeta u složenijim predmetima strankama često savjetujemo da prije pokretanja bilo kakvog postupka zatraže pomoć odvjetnika, a pitanje stranaka imaju li pravo na besplatnog odvjetnika predstavlja jedno od najčešćih s kojima se susrećemo, i to u radu s predmetima iz svih grana prava.

Besplatno zastupanje predstavlja sekundarnu pravnu pomoć, te Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (dalje: ZBPP) propisuje da nju pružaju isključivo odvjetnici. Osim samog zastupanja u sudskim postupcima sekundarna pravna pomoć obuhvaća i: pravni savjet, sastavljanje podnesaka u postupku zaštite prava radnika pred poslodavcem, sastavljanje podnesaka u sudskim postupcima, zastupanje u sudskim postupcima i pravnu pomoć u mirnom rješenju spora.

ZBPP detaljno propisuje uvjete koje podnositelj zahtjeva za besplatnom pravnom pomoći mora zadovoljiti da bi mu nadležni ured državne uprave kojemu se podnosi zahtjev odobrio odvjetnika s utvrđene liste besplatnih odvjetnika. Uvjeti su brojni i odnose se, između ostalih, na složenost postupka, imovinsko stanje podnositelja i vrstu spora. S druge strane, Zakon o odvjetništvu propisuje da Hrvatska odvjetnička komora (dalje: HOK) osigurava besplatnu pravnu pomoć socijalno ugroženim osobama i žrtvama Domovinskog rata u pravnim stvarima u kojima te osobe ostvaruju prava koja su u svezi s njihovim položajem. Besplatna pravna pomoć koju osigurava HOK odnosi se isključivo na besplatno zastupanje te se ne odnosi na davanje pravnih savjeta. Dakle, kao drugu mogućnost osim podnošenja zahtjeva u skladu sa Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći strankama savjetujemo da HOK-u dostave molbu za imenovanje punomoćnika za zastupanje bez prava na nagradu uz ostalu potrebnu dokumentaciju.

Osim navedene odredbe Zakona o odvjetništvu, nisu definirani uvjeti koje podnositelj molbe mora ispunjavati da bi mu HOK odobrio besplatnog odvjetnika, stoga smo odgovore potražili kod naše bivše kliničarke i akademske mentorice, odvjetnice Tadijane Čulav.

Izvor: Tadijana Čulav

1. Na koji način, i po kojim kriterijima HOK odobrava molbe za imenovanje punomoćnika bez prava na nagradu?

HOK odobrava molbe za imenovanje punomoćnika bez prava na nagradu na temelju Zakona o odvjetništvu i Kodeksa odvjetničke etike. Molba se odobrava u obliku odluke HOK-a kojim se imenuje punomoćnik bez prava na nagradu. Kriteriji za odobravanje punomoćnika bez prava na nagradu su da se radi o žrtvi Domovinskog rata ili socijalno ugroženoj osobi, a za postupak u kojem se ostvaruju prava u vezi s njihovim položajem, kao i u građanskim i krivičnim predmetima kada to odredi nadležno tijelo HOK-a.

2. Svaki aktivni odvjetnik mora biti upisan u registar odvjetnika HOK-a. Znači li to da je

i obvezan pružati besplatnu pravnu pomoć, odnosno postoji li određena pro bono kvota za odvjetnike?

Svaki odvjetnik je obvezan pružati besplatnu pravnu pomoć kada mu pružanje te pravne pomoći povjeri HOK. *Pro bono* kvota za odvjetnike ne postoji.

3. Odobravaju li uredi državne uprave podnositeljima zahtjeva besplatnog odvjetnika s liste svih odvjetnika upisanih u komoru ili postoji posebno određena lista besplatnih odvjetnika za zahtjeve koji su podneseni prema ZBPP-u?

Ured državne uprave odobrava besplatnog odvjetnika s liste svih odvjetnika upisanih u komoru, prema redosljedu navedenom u popisu HOK-a sastavljenog za područje određene županije, odnosno Grada Zagreba. Svaki se odvjetnik može prijaviti na listu odvjetnika za pružanje besplatne pravne pomoći, koju je HOK dužan dostaviti uredu državne uprave. Ured državne uprave može odobriti drugog odvjetnika, uz njegovu prethodnu suglasnost, koja se dostavlja uz sami zahtjev.

4. ZBPP predviđa potpuno i djelomično osiguravanje plaćanja troškova zastupanja. Može li stranka snositi neke troškove zastupanja ako HOK odobri molbu ili je od njih u cijelosti oslobođena?

U slučaju da HOK odredi punomoćnika za zastupanje bez prava na nagradu, stranka je u cijelosti oslobođena troškova zastupanja, ali u slučaju uspjeha u sporu odvjetnik može od zastupanih osoba tražiti nagradu za pružene usluge u mjeri u kojoj to zastupanje neće izgubiti svoje socijalno i humano obilježje. Odvjetnik u svakom slučaju smije tražiti onu nagradu koju je zastupana stranka ostvarila po osnovi njegova zastupanja na teret protivne stranke. Odvjetnik koji bi potraživao nagradu prije svršetka postupka činio bi težu povredu odvjetničke dužnosti i ugleda odvjetništva.

5. Na koji način se financira rad punomoćnika bez prava na nagradu? Snosi li troškove komora, sam odvjetnik ili su oni podijeljeni?

Troškove punomoćnika bez prava na nagradu snosi sam odvjetnik.

Radi ostvarivanja besplatne pravne pomoći potrebno je Hrvatskoj odvjetničkoj komori u Zagrebu, Koturaška 53/II, dostaviti:

- vlastoručno potpisanu molbu za imenovanje punomoćnika za zastupanje bez prava na nagradu u kojoj treba navesti za kakav postupak se traži punomoćnik, a ako se postupak već vodi, navesti radi čega se vodi, pod kojim brojem i pred kojim tijelom te dostaviti preslik tužbe
- fotokopiju potvrde nadležne porezne uprave o imovnom stanju
- fotokopiju potvrde o visini mjesečnih primanja, potvrde Zavoda za zapošljavanje o nezaposlenosti ili potvrde o redovnom školovanju
- fotokopiju domovnice
- ukoliko se radi o postupku radi osporavanja odnosno utvrđivanja očinstva, treba dostaviti i fotokopiju rodnog lista maloljetnog djeteta,
- ako se radi samo o postupku radi uzdržavanja maloljetnog djeteta/djece, molbu podnosi zakonski zastupnik (navodeći ime i prezime djeteta i kakav postupak uzdržavanja želi pokrenuti: utvrđivanje, ovrhu, povišenje), te prilaže u fotokopiji svoju domovnicu i rodni list djeteta.

Napominjemo da podnošenje molbe Hrvatskoj odvjetničkoj komori radi imenovanja punomoćnika za zastupanje bez prava na nagradu ne prekida protek rokova propisanih za podnošenje tužbi, ulaganje pravnih lijekova, odnosno drugih propisanih rokova.

NAPOMINJEMO TAKODER DA JE HRVATSKA ODVJETNIČKA KOMORA INSTITUCIJA KOJA SE NE BAVI DAVANJEM PRAVNIH SAVJETA.

Besplatna pravna pomoć koju osigurava Hrvatska odvjetnička komora ne odnosi se na davanje pravnih savjeta.

Molbe za imenovanje punomoćnika za zastupanje bez prava na nagradu predaju se POŠTOM na adresu:

HRVATSKA ODVJETNIČKA KOMORA
KOTURAŠKA 53/II
10 000 ZAGREB

ili na porti Hrvatske odvjetničke komore, srijedom od 10.00 do 14.00 sati.

Izvor: hok-cba.hr

Odgovornost nasljednika za dugove ostavitelja

ANDI DRANDIĆ

Stranke koje nam se javljaju često su u situaciji da ih se kao nasljednike određene osobe tereti za njezine dugove. Pritom im je uglavnom već bila poznata nekretnina ili suma novaca koju su naslijedile, posebice kada je riječ o bliskom srodniku, ali dugovi najčešće predstavljaju iznenađenje. Zbog toga je prilikom prihvaćanja nasljedstva potrebno biti oprezan jer svojstvo nasljednika može donijeti i neočekivane obveze. Iznenada se pojave neplaćeni računi za telefon, vodu, struju, pričuvu, kredit od banke koji je poslužio za nepoznatu svrhu, neplaćeni porez i sl. Svrha ovoga članka je pojasniti jesu li stranke u takvim situacijama dužne same podmiriti dugove i do kuda seže nasljednikova odgovornost za dugove ostavitelja.

Zakon o nasljeđivanju po tom je pitanju jasan te propisuje da nasljednik odgovara za ostaviteljeve dugove. Tada nasljednik dolazi u položaj dužnika prema ostaviteljevim vjerovnicima. Ako se poslužimo primjerima iz uvoda, dolazi u položaj dužnika prema pružateljima usluga vodoopskrbe, toplinarstva, telekomunikacija, odnosno svima ostalima kojima ostavitelj nije podmirio dugove. Nasljednikova odgovornost za dugove bit će ograničena do visine vrijednosti ostavine, odnosno naslijeđene imovine. Ako je nasljednik naslijedio nekretninu u vrijednosti 500.000 kn, odgovarat će za dugove samo do tog iznosa, ne više. Međutim, nasljednik odgovara za dugove cijelom svojom imovinom, vjerovnici se do vrijednosti 500.000 kn mogu namirivati bilo prodajom naslijeđene nekretnine bilo prodajom jahte koja je u vlasništvu nasljednika već deset godina. Nakon što je nasljednik postao siromašniji za 500.000 kn zbog podmirenja dugova vjerovnicima, njegova odgovornost prestaje. Ako vjerovnici nakon toga pokušaju prisilno naplatiti još neke preostale dugove, nasljednik im se može uspješno suprotstaviti prigovorom da je njegova odgovornost za dugove iscrpljena. Takav prigovor se u sudskom postupku radi naplate, ovršnom postupku, u slučaju da je presuda donesena te bude podnesena Financijskoj agenciji radi izravne naplate te drugim sličnim situacijama mora podnijeti

jer sud ne pazi po službenoj dužnosti na ograničenje odgovornosti nasljednika – ako ne istakne prigovor, nasljednik bi mogao odgovarati i za dugove koji prelaze 500.000 kn.

Ostaviteljevi vjerovnici mogu u roku od 3 mjeseca od smrti ostavitelja zahtijevati da se ostavina odvoji od imovine nasljednika ako učine vjerojatnim da imaju određene tražbine koje ne bi mogli namiriti bez takva odvajanja. Za nasljednika to znači da ne može raspolagati sa stvarima i pravima iz ostavine, ali se niti ostaviteljevi vjerovnici neće moći naplatiti iz cjelokupne nasljednikove imovine, već samo iz ostavine koju bi trebao naslijediti. Nasljednik, dakle, tada ne bi mogao prodati ili iznajmiti naslijeđenu nekretninu, ali mu isto tako neće biti prodana njegova jahta.

Odgovornost za dugove, jednako kao i ostavina, prelazi na nasljednika u času ostaviteljeve smrti. Tako će se i vrijednost ostavine procijeniti prema tržišnoj vrijednosti stvari u času smrti. Dakle, sudski vještak je u ostavinskom postupku procijenio da je vrijednost nekretnine 500.000 kn. Javlja se pitanje što u slučaju promjene te vrijednosti? Ako se vrijednost nekretnine nakon godinu dana smanji jer ju nitko ne održava, hoće li tada nasljednik odgovarati za dugove do 400.000 kn? U sudskoj praksi kasnije promjene u vrijednosti naslijeđenih predmeta ne utječu na veličinu i opseg nasljednikove odgovornosti.¹ Kada razmislimo, to je sasvim i opravdano radi zaštite samih vjerovnika, u protivnom bi nasljednik mogao i devastirati kuću i osloboditi se svoje odgovornosti. No, kada bi došlo do povećanja vrijednosti nekretnine na 600.000 kn, štiti bi se nasljednik koji odgovara za dugove samo do visine vrijednosti imovine koju je naslijedio. Svako povećanje vrijednosti naslijeđenoga pripada nasljedniku i ne dolazi do povećanja opsega nasljednikove odgovornosti za dugove ostavitelja.

U situacijama kada imamo više nasljednika, oni će solidarno odgovarati za ostaviteljeve dugove što

¹ Odluka Županijskog suda u Varaždinu, posl. broj: Gž-748/2003-2 od 2. lipnja 2003.

Izvor: pixabay.com

znači da vjerovnici mogu od bilo kojeg nasljednika (i od svih u isto vrijeme) tražiti da plate dug. Međutim, svaki od njih odgovara za dug do visine vrijednosti svog nasljednog dijela. Ako je nasljednik A platio dug od 20.000 kn, a naslijedio je imovinu u vrijednosti od 10.000 kn (kao i nasljednik B) moći će od nasljednika B tražiti da mu vrati dio duga koji otpada na njega (dakle 10.000 kn).

Za ostaviteljeve dugove neće odgovarati nasljednik koji se odrekao nasljedstva. Nasljednik se može odreći nasljedstva sve do okončanja ostavinskog postupka kada se donosi rješenje o nasljeđivanju. Ako je koji od pozvanih nasljednika pasivan, ne dođe na ostavinsku raspravu ili dođe, a ne izjavi

da se odriče nasljedstva, smatrat će se da želi biti nasljednik i da je prihvatio nasljedstvo. Ako je pak nasljednik dao izričitu izjavu da prihvaća nasljedstvo, on ju više ne može opozvati i odgovarat će za dugove isto kao i nasljednik koji je pasivan. Dakle, ako nasljednik sazna da postoje određeni dugovi i želi ih izbjeći, mora dati izričitu izjavu da se odriče nasljedstva prije okončanja ostavinskog postupka. To može učiniti usmeno na ostavinskoj raspravi ili u izjavi ovjerenoj kod javnog bilježnika. Ako je pak neki nasljednik dao izjavu o odricanju kako bi njegov nasljedni dio pripao drugom nasljedniku, sudska praksa tretira takvo ustupanje nasljedstva kao radnju koja se poduzima nakon što je osoba već postala nasljednik. S obzirom da se prihvatio nasljedstva i odmah njime raspolagao, takav nasljednik će odgovarati za dugove ostavitelja onako kako bi odgovarao da svoj naslijeđeni dio nije ustupio.²

² Odluka Županijskog suda u Bjelovaru, posl. broj: GŽ-1645/14-2 od 18. studenoga 2014.

Bjanko zadužnica

DINO ČULO

Tijekom 2008. i 2009. godine bilo je uobičajeno sklapati ugovore o kreditu i ugovore o zajmu s različitim kreditnim unijama i drugim pravnim osobama koje su se bavile kreditiranjem i davanjem zajmova kao registriranom djelatnošću. I naše su stranke često radi osiguranja naplate određene tražbine vjerovnika iz tih ugovora potpisivale bjanko zadužnice. Na vrijeme bi ispunile svoje obveze iz ugovora te bi vjerovnik (kreditna unija ili neka druga pravna osoba) izdao potvrdu o tome, ali bjanko zadužnica im nikad nije bila vraćena.

U konkretnom slučaju, stranka je nakon gotovo 10 godina dobila obavijest Financijske agencije da je bjanko zadužnica podnesena radi izravne naplate, ali je u njoj bio naveden sasvim drugi vjerovnik, i to društvo koje se bavi otkupom i naplatom dugova. Stranka je navodila da nikada nije potpisala bjanko zadužnicu u korist vjerovnika koji je naveden na njoj i na zahtjevu za izravnu naplatu. Također, otplatila je dug, a sada se provodi ovrha radi naplate jednog te istog duga.

Najprije je bilo nužno objasniti kako je moguće da je stranka potpisala bjanko zadužnicu radi osiguranja tražbine jednog vjerovnika, a zatim da naplatu potražuje sasvim drugi vjerovnik, kao i kakva je to isprava bjanko zadužnica. Prema tadašnjemu Ovršnom zakonu stranka je mogla ispravom na kojoj je javno ovjerenjen njezin potpis dati suglasnost da se radi naplate tražbine čiji će iznos biti naknadno upisan u ispravi zaplijene svi njezini računi kod banaka te da se novčana sredstva s tih računa isplate vjerovniku koji je određen u ispravi ili koji će naknadno biti u nju upisan. U slučaju neplaćanja bjanko zadužnicu vjerovnik dostavlja Financijskoj agenciji na naplatu. Bitno je napomenuti da vjerovnik u čiju je korist stranka potpisala zadužnicu može svoja prava iz bjanko zadužnice prenositi na druge osobe koje u tom slučaju stječu prava koja je na temelju te isprave imao vjerovnik.

Nadalje, bilo je važno pojasniti što stranka može poduzeti u povodu zahtjeva za izravnu naplatu i u kojim rokovima. Stranci je rečeno da od zaprimanja zahtjeva za izravnu naplatu kod Financijske agencije teče rok od 60 dana u kojem se sredstva samo plijene, ali se ne prenose na račun vjerovnika. Nakon što Financijska agencija zaprimi navedeni zahtjev, o tome obavještava ovršenika koji zatim može podnijeti prijedlog za odgodu prijenosa i prijedlog za proglašenje pljenidbe i prijenosa nedopuštenima kako bi taj prijenos spriječila. Na samom kraju sud u tom roku od 60 dana mora donijeti rješenja o odgodi i proglašenju ovrhe nedopuštenom.

Prijedlozi moraju sadržavati sve sastojke propisane Zakonom o parničnom postupku poput oznake suda, imena, prebivališta odnosno boravišta stranka, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika, ako ih imaju, osobnog identifikacijskog broja stranke koja podnosi podnesak, predmeta spora, sadržaja izjave i potpisa podnositelja. Uz prijedloge je potrebno priložiti i dokaze o navodima na kojima temelji svoje prijedloge.

Na prijedlog za odgodu prijenosa na odgovarajući se način primjenjuju razlozi zbog kojih se može tražiti odgoda ovrhe. Dakle, ovrha se može odgoditi ako stranka učini vjerojatnim da bi provedbom ovrhe trpjela nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu, tj. da bi teško povratila ta sredstva jer bi u

slučaju prijenosa sredstava na račun vjerovnika, on njima mogao slobodno raspolagati.

Na prijedlog za proglašenje pljenidbe i prijenosa nedopuštenima na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o žalbi nakon proteka roka. Iz tih odredaba proizlazi da je stranka ovlaštena podnijeti prijedlog jer je tražbina prestala na temelju činjenice da je svoj dug platila nakon što je bjanko zadužnica već izdana i potpisana, o čemu ima i potvrdu ranijeg vjerovnika. Stranka je, u slučaju da postoji takav razlog, istu svrhu ovlaštena postići isticanjem da nije riječ o njezinu dugu, da je dug zastario i slično.

Stranci je posebno objašnjena mogućnost pozivanja na zastaru tražbine. Kako je bjanko zadužnica izdana 4. lipnja 2008. godine, riječ je o tražbini utvrđenoj zadužnicom na kojoj je potpis dužnika javnobilježnički ovjеровljen, što znači da takva bjanko zadužnica nije bila javnobilježnički akt. Ovjera potpisa predstavlja radnju kojom se potvrđuje identitet osobe dužnika, dok solemnizacija znači utvrđivanje samog sadržaja zadužnice, čime ona postaje javnobilježnički akt.

Tek je Ovršnim zakonom iz 2010. godine izričito propisano da zadužnica mora biti potvrđena (odnosno solemnizirana) od strane javnog bilježnika, čime je napuštena dotadašnja praksa samo ovjere potpisa na njoj. Kako je ovdje riječ o zadužnici na kojoj je ovjеровljen samo potpis dužnika, što znači da ona nema svojstvo javnobilježničkog

akta za koji je propisan rok zastare od 10 godina, primjenjuje se opći zastarni rok od 5 godina. Zastara počinje teći prvog dana poslije dana kada je vjerovnik mogao zahtijevati ispunjenje obveze, odnosno nakon dana dospijeca tražbine. Na temelju sadržaja bjanko zadužnice proizlazi da su zatezne kamate počele teći 20. lipnja 2008., iz čega izvodimo zaključak da je tražbina dospjela 19. lipnja 2008. jer zatezne kamate počinju teći prvoga sljedećeg dana od dospelosti glavnice na isplatu. Ako je točna tvrdnja da vjerovnik nije poduzimao nikakve radnje kojima bi prekinuo zastaru, onda bi stajalo da je zastara nastupila 21. lipnja 2014., što predstavlja osnovu na koju bi se stranka mogla pozvati u žalbi nakon proteka roka i tako izbjeći sporno plaćanje već otplaćenog duga.

Sve do izmjena Zakona o javnom bilježništvu iz 2007. godine i bjanko zadužnica na kojoj je ovjeren samo potpis dužnika smatrana je javnobilježničkim aktom tako da je za tražbine koje su u njima utvrđene vrijedio desetogodišnji zastarni rok.¹

¹ Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske posl. broj: Rev-2301/2013-2 od 21. travnja 2015.

Obraćanje HAKOM-u radi zaštite korisničkih prava

IVANA JESENOVIĆ

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (dalje: HAKOM) je regulatorna agencija čija je misija unaprijediti regulaciju tržišta elektroničkih komunikacija, poštanskih i željezničkih usluga, podržati rast investicija i inovacija na tim tržištima i poboljšati zaštitu i informiranje korisnika. S obzirom na to da HAKOM nadzire provedbu propisa koji uređuju pružanje brojnih usluga koje svakodnevno koristimo (elektroničke komunikacije, poštanske usluge i usluge u željezničkom prometu) važno je znati propisanu proceduru kako bismo zaštitili naša korisnička prava. Stranke nam se najčešće obraćaju u vezi sa zaštitom svojih prava u sporovima s pružateljima elektroničkih komunikacija (operatorima), stoga se u članku osim propisanih prava opisuje i postupak u kojem se ona mogu ostvariti.

U području elektroničkih komunikacija HAKOM je nadležan rješavati sporove između korisnika i operatora u slučaju prigovora korisnika na

- iznos kojim je korisnik zadužen za pruženu uslugu (račun),
- kakvoću pružene usluge ili
- povredu odredaba pretplatničkog ugovora.

Primjerice, operator je obavezan ponuditi umanjene mjesečne naknade na računu razmjerno broju dana nemogućnosti korištenja usluge ako tehničke smetnje i/ili smanjenje kakvoće usluge za koje je odgovoran nije otklonio u roku od 24 sata od prijave. Operator je dužan otkloniti kvar na opremi koja je u najmu korisnika u roku od 5 dana od prijave kvara (osim ako za prekoračenje roka nije odgovoran korisnik). Ako operator nije poštovao navedeni rok, korisnik može raskinuti ugovor bez pla-

ćanja penala. Nadalje, pravo korisnika je upisati se u registar „Ne zovi“ ako ne želi primati pozive i/ili poruke radi promidžbe i/ili prodaje putem telefona. Upis se vrši besplatno, podnošenjem propisana zahtjeva korisnikovu operatoru. Također, opće potrošačko pravo kod sklapanja ugovora izvan poslovnih prostorija operatora (šandovi, dom korisnika) i ugovora sklopljenih na daljinu (preko telefona, interneta ili u pošti) je da korisnik ima pravo jednostrano raskinuti takav ugovor u roku od 14 dana od dana sklapanja. Ako korisnik o tom pravu nije propisno obaviješten, pravo na raskid prestaje 12 mjeseci od dana sklapanja ugovora.

Postupak podnošenja prigovora opisat ćemo na primjeru jednog od češćih problema s kojima se naše stranke susreću kao korisnici elektroničkih komunikacija, a to je ispostava previsokih računa za pruženu uslugu. U tom slučaju korisnik se prije svega mora obratiti svom operatoru ili drugom pružatelju usluge. Potrebno je podnijeti pisani prigovor s jasno opisanim razlozima prigovora nadležnoj službi operatora. Rokovi u kojima je potrebno podnijeti prigovor su 30 dana od dana dospijeca računa, 30 dana od dana pružanja usluge, 15 dana od saznanja za radnju ili propust operatora, a najkasnije 30 dana od povrede pretplatničkog ugovora. Primjeri-

Izvor: pixabay.com

ce, kod prigovora na račun, korisnik treba podnijeti prigovor operatoru u roku 30 dana od datuma koji je naveden na računu kao datum do kojeg je potrebno platiti račun protiv kojeg želi prigovoriti. Unatoč podnošenju prigovora korisnik je dužan u roku dospijeca računa uplatiti nesporan iznos ili prosječan iznos zaduženja u razdoblju od najviše 3 mjeseca prije razdoblja na koje se odnosi prigovor. Operator je dužan dostaviti pisani odgovor u roku od 15 dana od zaprimanja prigovora. Pisani odgovor mora sadržavati uputu o postupanju u slučaju da korisnik nije zadovoljan odgovorom. Potrebno je postupati u skladu s navedenom uputom i dostaviti prigovor Povjerenstvu za reklamacije operatora u roku 30 dana od dostavljanja. Naime, Zakon o zaštiti potrošača propisuje obvezu operatora da osnuje povjerenstvo za reklamacije. Povjerenstvo je dužno dostaviti pisani odgovor u roku od 30 dana od zaprimanja prigovora. Ako korisnik nije zadovoljan odgovorom Povjerenstva, mora podnijeti pisani zahtjev HAKOM-u u roku od 30 dana od zaprimanja odgovora. Uz zahtjev čiji se obrazac nalazi na stranicama HAKOM-a (www.hakom.hr), potrebno je priložiti svu raspoloživu dokumentaciju koja je relevantna za rješavanje prigovora (npr. račune, ispis pozvanih brojeva), presliku prigovora upućenog operatoru u prvom stupnju, presliku odgovora operatora na prigovor, presliku pritužbe u drugom stupnju, presliku odgovora povjerenstva nadležnog za rješavanje prigovora nadležnog pri operatoru. Ako se zahtjev podnosi u ime druge osobe, potrebno je priložiti punomoć. Zahtjev je moguće poslati poštom, elektroničkim putem ili faksom. Na stranicama HAKOM-a naveden je broj na koji se agenciju može kontaktirati i u kojim terminima.

Odluka koju HAKOM donese na temelju prijedloga Povjerenstva za zaštitu prava korisnika je obvezujuća te je moraju poštivati i korisnik i operator. Povjerenstvo je savjetodavno tijelo koje čine i predstavnici Saveza udruga potrošača. Rok u kojem HAKOM donosi odluku je najkasnije četiri mjeseca od podnošenja potpunog zahtjeva. Za vrijeme spora

ne teče zastara osporenih tražbina. Ako korisnik nije zadovoljan odlukom, preostaje mu pokretanje upravnog spora pred nadležnim upravnim sudom.

Postupak podnošenja prigovora

Izvor: Marta Milas

Što bismo trebali znati o radnim odnosima?

TATJANA DUŽ ŽELIMORSKI

U ovom članku pobliže će se objasniti temeljni pojmovi koji karakteriziraju radni odnos. Kako se u radu Pravne klinike vrlo često pojavljuju pitanja i nedoumice u vezi s godišnjim odmorima, otkazi-

ma i drugim institutima radnog prava, ovim putem ćemo pokušati na općeniti način približiti zainteresiranim građanima kako tu tematiku uređuje Zakon o radu.

ZASNIVANJE RADNOG ODNOSA		
– radni odnos zasniva se sklapanjem ugovora o radu (ugovorne strane su: poslodavac i radnik)		
<p>UGOVOR O RADU U PISANOM OBLIKU</p> <ul style="list-style-type: none"> • uobičajen način sklapanja ugovora • obvezno sadrži podatke o: strankama te njihovu prebivalištu odnosno sjedištu, mjestu rada, nazivu posla, danu početka rada, trajanju ugovora • treba (ali ne mora sadržavati) podatke o: godišnjem odmoru, otkaznim rokovima, plaći i dodacima na plaću, trajanju radnog dana ili tjedna 	<p>UGOVOR O RADU U USMENOM OBLIKU</p> <ul style="list-style-type: none"> • iako nije sklopljen u pisanom obliku, postoji i valjan je • poslodavac je dužan prije početka rada radniku izdati pisanu potvrdu o sklopljenom ugovoru • smatra se da je sklopljen na neodređeno vrijeme ako nije izdana pisana potvrda ili sklopljen u pisanom obliku 	
<p>UGOVOR O RADU NA NEODREĐENO</p> <ul style="list-style-type: none"> • ako u ugovoru nije određeno vrijeme na koje se sklapa, smatra se da je sklopljen na neodređeno • ne prestaje istekom roka (jer roka nema), već razlozima koji su određeni kao razlozi prestanka radnog odnosa 	<p>UGOVOR O RADU NA ODREĐENO</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukupno trajanje svih uzastopnih ugovora o radu ne smije trajati neprekidno duže od 3 godine • prestaje istekom roka, izvršenjem posla ili nastupom roka utvrđenim ugovorom 	
<p>UGOVOR O DJELU</p> <ul style="list-style-type: none"> • ugovor uređen Zakonom o obveznim odnosima • izvršitelj posla obvezuje se obaviti posao (npr. izrada ili popravak stvari, umni ili fizički rad), a naručitelj posla obvezuje se platiti naknadu • plaćanje je u pravilu na kraju obavljenog posla • poslodavac tj. naručitelj dužan je plaćati i doprinose 		
RADNO VRIJEME		
<p>PUNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • ne može biti duže od 40 sati tjedno, osim ako se ugovorom o radu ne uredi drugačije • radnik koji radi u punom radnom vremenu može s drugim poslodavcem sklopiti ugovor u najdužem trajanju do 8 sati tjedno, odnosno 180 sati godišnje 	<p>NEPUNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • svako radno vrijeme kraće od punog • poslodavac mora razmotriti zahtjev radnika za radom na puno radno vrijeme, ako kod njega postoji mogućnost za takvu vrstu rada 	<p>PREKOVREMENI RAD</p> <ul style="list-style-type: none"> • u slučaju više sile, izvanrednog povećanja opsega poslova i u sličnim slučajevima prijeko potrebe, radnik je na pisani zahtjev dužan raditi duže od punog, odnosno nepunog radnog vremena • ukupno trajanje rada može biti maksimalno 50 sati tjedno, odnosno 180 prekovremenih sati godišnje (250 sati ako postoji kolektivni ugovor) • radnik ima pravo na povećanu plaću
<p>SKRAĆENO</p> <ul style="list-style-type: none"> • radno vrijeme skraćuje se razmjerno štetnom utjecaju uvjeta rada na zdravlje i radnu sposobnost radnika • uređuje se posebnim propisom • izjednačeno je s punim radnim vremenom • radnik može raditi na drugim poslovima ako je tako predviđeno kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu 		

ODMORI I DOPUSTI	
<p>GODIŠNJI ODMOR</p> <ul style="list-style-type: none"> • minimalno 4 tjedna za svake godine • radnik koji se prvi put zaposli ili koji ima prekid između dva radna odnosa duži od 8 dana, stječe pravo na godišnji odmor nakon 6 mjeseci • radnik koji nije ispunio ovaj uvjet ima pravo na razmjern dio godišnjeg odmora • u slučaju prestanka ugovora o radu, dopušteno je isplatiti naknadu umjesto korištenja godišnjeg odmora, ako radnik nije iskoristio godišnji odmor 	<p>DOPUST</p> <p>A) <i>Plaćeni</i> (uz naknadu plaće)</p> <ul style="list-style-type: none"> • u slučaju važnih osobnih potreba: sklapanja braka, rođenja djeteta, teže bolesti ili smrti člana uže obitelji najviše 7 radnih dana godišnje <p>B) <i>Neplaćeni</i> (bez naknade plaće)</p> <ul style="list-style-type: none"> • poslodavac može (ali ne mora) radniku na njegov zahtjev odobriti neplaćeni dopust • za vrijeme neplaćenog dopusta prava i obveze iz radnog odnosa miruju, te nakon prestanka korištenja tog prava nastavljaju teći
<p>PRESTANAK UGOVORA O RADU</p> <ul style="list-style-type: none"> • ugovor o radu prestaje: smrću radnika, smrću poslodavca fizičke osobe, istekom vremena na koje je sklopljen ugovor na određeno vrijeme, kada radnik navrší 65 godina života i 15 godina staža, sporazumom, dostavom rješenja o pravu na invalidsku mirovinu zbog gubitka radne sposobnosti, otkazom te odlukom suda • otkaz je samo jedan od mogućih načina prestanka ugovora o radu 	
<p>SPORAZUM O PRESTANKU</p> <ul style="list-style-type: none"> • mora biti u pisanom obliku • stranke mogu urediti sva pitanja kako žele – dan prestanka ugovora o radu, pitanja otkaznog roka, dospelih potraživanja i sl. <p>OTPREMNINA - stranke mogu sporazumom slobodno ugovoriti i pravo na otpremninu, iako Zakon o radu to izričito ne predviđa</p> <p>OTKAZNI ROK - ne primjenjuju se odredbe zakona o otkaznom roku, već se uređuje sporazumom</p>	<p>OTKAZ</p> <ul style="list-style-type: none"> • otkaz mora biti u pisanom obliku • kada poslodavac otkazuje, on otkaz mora obrazložiti i dostaviti ga • redovni - 4 vrste: poslovno uvjetovani, osobno uvjetovani, otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika i otkaz zbog nezadovoljavanja na probnom radu • izvanredni - mora postojati opravdani razlog <p>OTPREMNINA- radnik ima pravo na otpremninu samo ukoliko poslodavac otkazuje ugovor o radu, nakon 2 godine neprekidnog rada</p> <p>OTKAZNI ROK – poslodavac radnika može, ali i ne mora osloboditi obveze rada za vrijeme trajanja otkaznog roka</p> <p>- ako ga nije oslobodio, radnik ima pravo biti odsutan s rada najmanje 4 sata tjedno radi traženja novog zaposlenja</p>
<p>ZAŠTITA PRAVA IZ RADNOG ODNOSA</p> <ul style="list-style-type: none"> • radnik koji smatra da mu je povrijeđeno neko pravo iz radnog odnosa, može u roku od 15 dana podnijeti zahtjev za zaštitu prava poslodavcu ako poslodavac ne udovolji zahtjevu radnika u roku od 15 dana od dostave zahtjeva, tada radnik u roku od narednih 15 dana može zatražiti zaštitu nadležnog suda • u slučaju novčanih potraživanja (za plaću, novčane naknade) može direktno pred sud (nadležni su općinski sudovi) 	

- pojedina prava iz radnog odnosa mogu se različito urediti ugovorom o radu, pravilnikom o radu, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca, kolektivnim ugovorom ili zakonom – u tom slučaju, primjenjuje se za radnika najpovoljnije pravo
- u slučaju postojanja kolektivnog ugovora i pravilnika o radu, oni će imati prednost u primjeni

u odnosu na zakon → u ugovorima o radu se često upućuje na takve akte

- propisi o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu, kolektivni ugovor i pravilnik o radu moraju se na prikladan način učiniti dostupnim radnicima – poslodavac mora omogućiti pristup

Naknada za tjelesno oštećenje uzrokovano ozljedom na radu ili profesionalnom bolesti

IVAN KATAVIĆ

U sustavu socijalnog osiguranja Republike Hrvatske zajamčena su razna prava namijenjena osobama koje su se razboljele ili su pretrpjele tjelesne ozljede. Međutim, s obzirom na njihovu brojnost i razne uvjete, ovlaštenicima je katkad teško utvrditi koja prava mogu ostvariti. Jedno od takvih prava je i pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja prema Zakonu o mirovinskom osiguranju. U vezi s tim pravom stranke nam se često javljaju s pitanjima kako ostvariti naknadu, zašto im je zahtjev odbijen unatoč utvrđenom tjelesnom oštećenju, mogu li ponovno tražiti vještačenje itd. Stoga je svrha ovog članka pojasniti uvjete za ostvarenje prava i ukratko usporediti naknadu za tjelesno oštećenje prema Zakonu o mirovinskom osiguranju sa sličnim pravima koja su propisana drugim zakonima.

Pravo na naknadu može ostvariti osiguraničnik (fizička osoba obvezno mirovinski osigurana) kod kojeg nastane tjelesno oštećenje od najmanje 30% kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti. Nakon završetka liječenja i medicinske rehabilitacije zahtjev za ostvarivanjem naknade podnosi osiguraničnik ili liječnik opće medicine Zavodu za mirovinsko osiguranje (dalje: Zavod) koji podnositelja

zahtjeva upućuje na vještačenje kako bi se utvrdio postotak tjelesnog oštećenja te po završenom vještačenju Zavod donosi odluku. Zahtjev je potrebno podnijeti u roku od 6 mjeseci od nastanka tjelesnog oštećenja te se u tom slučaju ostvaruje pravo na naknadu od dana nastanka oštećenja. U slučaju propuštanja navedenog roka može se ostvariti pravo na naknadu za posljednjih 6 mjeseci od podnošenja zahtjeva. Iznos naknade ovisi o visini tjelesnog oštećenja pa tako npr. osoba s 30% tjelesnog oštećenja ima pravo na naknadu u iznosu od 12% osnovice, a osoba sa 100% tjelesnog oštećenja u iznosu od 40% osnovice, što trenutno iznosi 153,51 kn, odnosno 511,72 kn. Osnovicu određuje Zavod i ona trenutno iznosi 1.279,29 kn. Pravo na naknadu je u pravilu trajno jer se zahtjev podnosi nakon što je liječenje i medicinska rehabilitacija završena, a lista tjelesnih oštećenja na temelju koje Zavod provodi vještačenje sadrži uglavnom teške bolesti i tjelesna oštećenja kao što su npr. gubitak organa (oka, uha, ekstremiteta), teška oštećenja funkcije srca ili pluća, oduzetost pojedinih dijelova tijela zbog oštećenja živca itd. Zakonom nije propisana obveza kontrolnih pregleda, ali podnositelj zahtjeva može tražiti ponovno vještačenje u slučaju pogoršanja tjelesnog oštećenja.

U našoj praksi se često pojavljuje pitanje zašto je Zavod odbio zahtjev iako je strankama vještačenjem utvrđen visoki postotak tjelesnog oštećenja. Najčešći razlog tomu je činjenica da je tjelesno oštećenje nastalo kao posljedica bolesti ili ozljede izvan osiguranja, npr. bolesti iz djetinjstva. Ključno je da je tjelesno oštećenje nastalo kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bo-

Izvor: pixabay.com

Izvor: pixabay.com

lesti jer će u suprotnom zahtjev za naknadom biti odbijen. Ozljeda na radu je ozljeda izazvana naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela i mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem te ako je povezana s poslovima koje je radnik obavljao. Ozljeda nastala na redovitom putu radnika od stana do mjesta rada i obratno također se smatra ozljedom na radu, ali zakon ne propisuje što se smatra redovitim putem niti utvrđuje vrijeme u kojem se taj put treba završiti, pa se ta okolnost utvrđuje za svaki slučaj posebno. Praksa Zavoda je da redovitim putem smatra samo izravan i najkraći put od doma radnika (mjesto prijavljenog prebivališta ili boravišta) do radnog mjesta. Profesionalna bolest je bolest koja je izazvana dužim neposrednim utjecajem procesa i uvjeta rada na određenim poslovima, npr. gluhoća uzrokovana bukom, bolesti dišnog sustava uzrokovane izloženosti azbestu itd.

Bitno je razlikovati naknadu za tjelesno oštećenje od drugih prava koja može ostvariti osoba s tjelesnim oštećenjem ili invaliditetom jer ona nisu nužno međusobno isključiva. Npr. osoba kojoj je odbijeno pravo na naknadu za tjelesno oštećenje (jer oštećenje nije nastalo kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti) može ostvariti pravo na in-

validsku mirovinu ako je potpuno ili djelomično¹ izgubila radnu sposobnost, a ispunjava uvjet radnog staža.² Isto tako, osoba koja prima naknadu za tjelesno oštećenje može istovremeno primati i invalidsku mirovinu. I drugi zakoni daju prava osobama s invaliditetom pa tako npr. Zakon o socijalnoj skrbi daje pravo na osobnu invalidninu i pravo na doplatu za pomoć i njegu. Ta su prava namijenjena osobama s teškim invaliditetom zbog kojeg ne mogu ispuniti svoje osnovne životne

potrebe te im je potrebna pomoć druge osobe. Međutim, ta prava u pravilu neće moći ostvariti osoba koja ima dovoljna primanja ili imovinu (npr. drugi stan ili kuću, poslovni prostor, itd.) iz koje se može uzdržavati. Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji daje ratnim vojnim invalidima pravo na osobnu invalidninu, na poseban doplatu, doplatu za pomoć i njegu itd.

Svrha naknade zbog tjelesnog oštećenja je zaštita i osiguranje radnika od rizika u svakodnevnu obavljanju poslova, stoga je nužan uvjet za ostvarivanje naknade zbog tjelesnog oštećenja da je oštećenje nastalo kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

¹ Najmanje 50 % u odnosu na zdravog osiguranika iste ili slične razine obrazovanja.

² Jedna trećina radnog vijeka, a radni vijek se računa od navršene 20. godine života. Ako je školovanjem stečena VŠS, radni vijek se računa od 23. godine, a ako je školovanjem stečena VSS, od 26. godine života. U radni vijek uračunava se vrijeme provedeno na odsluženju vojnog roka i vrijeme u kojem je osoba bila prijavljena kao nezaposlena osoba.

Udruge koje pružaju usluge pokopa i organiziranja pogreba

SABINA CUVAJ

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u Hrvatskoj živi 1.233.508 umirovljenika, što, ugrubo, čini četvrtinu njezina broja stanovnika. S obzirom na to, u Hrvatskoj postoji potražnja za raznim uslugama koje trebaju ljudi „zlatnih godina“. Jedna od tih usluga je i organiziranje pogreba prema njihovim željama. Tako se i nama stranka obratila u vezi uz članstvo u jednoj od udruga koja pruža uslugu organiziranja pogreba, točnije uz pitanje povrata uplaćenih članarina zbog istupa iz udruge. Kad je stranka pristupala udruzi, član je nakon istupa iz udruge imao pravo na povrat umanjena iznosa uplaćenih članarina. U međuvremenu je udruga donijela novi statut na temelju kojeg član ima pravo na povrat sredstava tek nakon smrti. Svrha je ovog članka razjasniti pojam i način djelovanja „udruga“, kako je taj pojam „ugrađen“ u kontekst usluge organiziranja pogreba te upoznati sadašnje i buduće članove s njihovim pravima i obvezama.

Društvo je široki pravni pojam koji obuhvaća razne oblike udruživanja, od trgovačkih društava preko političkih stranaka do udruga. Koje društvo će se osnovati ovisi o cilju koji se želi postići. Trgovačka društva se osnivaju za ostvarivanje dobiti, političke stranke za izražavanje političkih ideja, a udruge su oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja. U udruge se mogu učlaniti fizičke i pravne osobe (ovisno o cilju udruge). Gledajući cilj koji se želi postići, udruge su najširi način udruživanja jer udruga može za cilj imati zaštitu ljudskih prava, ekološka prava, humanitarna prava, socijalna uvjerenja i dr.

Udruhu mogu osnovati najmanje tri pravne ili fizičke osobe, a udruga može biti sa ili bez pravne osobnosti. Pravna osobnost je sposobnost biti

Izvor: pixabay.com

nositeljem prava i obveza te samostalno stupati u pravne odnose, dakle pravno je riječ o zasebnoj osobi, odvojenoj od svojih članova. Udruga ne može biti osnovana s ciljem stjecanja dobiti. Ako ostvari dobit, mora je upotrijebiti za unaprjeđenje djelatnosti, odnosno u svrhu ostvarivanja cilja radi kojeg je osnovana. Udruga ima vlastitu imovinu (nije imovina članova) koja se sastoji od sredstava uplaćenih članarinama, dobrovoljnih priloga ili darova, sredstava stečenih obavljanjem djelatnosti, sredstava iz državnog, regionalnih ili lokalnih proračuna i dr.¹

Udruge imaju statut – temeljni opći akt kojim se uređuju prava i obveze članova koji obavezno sadrži odredbe o nazivu udruge, sjedištu, imenima osoba ovlaštenih na zastupanje udruge, tijelima udruge, sastavu tijela udruge, izboru u tijela udruge, opozivu, odlučivanju u tijelima, trajanju mandata i o načinu prestanka postojanja udruge. Najviši organ udruge je skupština čija je glavna zadaća donijeti statut udruge. Upravljačka prava (npr. pravo glasa, pravo na obaviještenost i dr.) u udruzi pripadaju članovima. Članovi vode poslove osobno ili preko

¹ Petrović, Siniša; Ceronja, Petar, *Osnove prava društava*, Zagreb, 2013.

Izvor: pixabay.com

svojih predstavnika, ali obvezno prema načelima demokratskog zastupanja i očitovanja volje.

Činjenica da je udruga istovremeno i društvo zahtijeva posebnu pozornost članova udruge. Naime, članstvo se sastoji od prava, ali i od obveza. U konkretnom slučaju pravo je da udruga organizira pokop prema želji člana, a obveza člana je uplaćivanje članarine. Skupština udruge ima ovlast mijenjati statut te se u statut može predložiti bilo koja stavka koja nije u protivnosti sa Zakonom o udrugama (npr. povisivanje iznosa članarine, dodatni uvjeti za istup iz udruge itd.), a zakon ostavlja vrlo široke okvire. Dakle, moguće je da udruga predloži neke izmjene koje članu ne bi odgovarale ili kojima bi se član protivio. Prilikom pristupanja udruzi naša stranka je sklopila ugovor o pristupanju. Na temelju tog ugovora član u slučaju istupa ima pravo na povrat umanjena iznosa uplaćenih članarina. U međuvremenu je udruga donijela novi statut na temelju kojeg član ima pravo na povrat sredstava tek nakon smrti. Stranka nije bila aktivna u Skupštini udruge. Odredba statuta kojom se navodi da se povrat sredstava članarine može dobiti tek nakon

smrti je izglasana i stupila na snagu. Stoga je važno da članovi budu svjesni svojih obveza (pojavljivanje na skupštini, glasanje o prijedlogu izmjene statuta). Dakako, moguće je da član bude „preglasan“ odnosno da drugi članovi glasaju protivno pa da se prijedlog prihvati.

S obzirom na to da je jedno od temeljnih načela djelovanja udruga i načelo dobrovoljnosti članstva, upitno je je li nova odredba statuta u skladu s tim načelom. Iz dobrovoljnosti članstva proizlazi da

se članu treba dopustiti da iz udruge istupi. Uvjeti istupa se statutom mogu olakšati ili otežati, ali ne do te mjere da bi to praktički značilo oduzimanje članu prava na istup jer bi se time povrijedilo navedeno načelo. S obzirom da izmijenjeni statut uvjetuje povrat uplaćenih sredstava ispisanom članu tek u trenutku smrti stranku smo uputili na opciju inspeksijskog nadzora u kojemu će se odlučiti je li odredba u skladu sa Zakonom o udrugama ili nije. Naime, ako član smatra da statut nije u skladu s odredbama Zakona, može zatražiti inspeksijski nadzor od nadležnog gradskog ureda (prema upisu udruge u registar) ili se može obratiti Ministarstvu uprave kako bi ono provelo upravni nadzor.

Iz navedenog primjera zaključujemo da je važno pratiti aktivnosti udruge u koje smo učlanjeni, kao što stara poslovice kaže „pravo budnima“. Može se dogoditi da bez pristanka član bude vezan nekim obvezama na koje inače ne bi pristao. Ako je iznesen prijedlog kojemu se član protivio, potrebno je odmah reagirati (glasanjem protivno), a u konačnici se mogu i obavijestiti nadležna državna tijela koja imaju ovlast postupati.

Povezanost hrvatskog državljanstva i propisa bivše Jugoslavije

ŽELJKA GORIŠEK

S obzirom na specifična područja rada kojima se Grupa za pomoć tražiteljima azila i strancima bavi, često se u svom radu susrećemo sa stranim državljanima koje zanimaju odgovori na pitanja koji su to uvjeti, načini stjecanja i kome se obratiti kako bi stekli hrvatsko državljanstvo. U hrvatskom zakonodavstvu tu materiju uređuje Zakon o hrvatskom državljanstvu koji predviđa institut prirođenja kao osnovni način za stjecanje državljanstva za punoljetne strane državljane koji udovoljavaju zakonom propisanim uvjetima. Stranac koji ispunjava uvjete za stjecanje državljanstva prirođenjem može podnijeti zahtjev policijskoj upravi, odnosno policijskoj postaji, ali i putem diplomatske misije ili konzularnog ureda Republike Hrvatske u inozemstvu. Odluku donosi Ministarstvo unutarnjih poslova u obliku rješenja, te će se dotadašnji stranac, od trenutka kada mu rješenje o primitku u hrvatsko državljanstvo bude uručeno, smatrati hrvatskim državljaninom.

U posljednje vrijeme vrlo je aktualno i često pitanje stjecanja hrvatskog državljanstva za osobe rođene u vrijeme Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (dalje: SFRJ). Često se radi o strankama kojima su jedan ili oba roditelja u trenutku njihova rođenja bili hrvatski državljani, te ih zanima jesu li ispunjeni uvjeti kako bi i oni stekli hrvatsko državljanstvo na temelju državljanstva njihovih roditelja. Važno je spomenuti da se u ovakvim situacijama primjenjuje zakon koji je važio u trenutku njihova rođenja, a s obzirom da se radi o osobama rođenima prije stupanja na snagu sadašnjeg Zakona o hrvatskom državljanstvu, odnosno prije 9. listopada 1991. godine, primjenjuje se Zakon o državljan-

stvu Socijalističke Republike Hrvatske. I sadašnji Zakon o hrvatskom državljanstvu propisuje da se hrvatskim državljaninom smatra i onaj tko je državljanstvo stekao prema propisima koji su vrijedili u doba SFRJ zaključno s danom njegova stupanja na snagu (8. listopada 1991.). Posebnost mogućnosti koja se ovdje spominje jest da se u takvim situacijama hrvatsko državljanstvo samo utvrđuje, jer je ono već stečeno u trenutku u kojem su se ispunili uvjeti za stjecanje podrijetlom prema Zakonu o državljanstvu Socijalističke Republike Hrvatske, što je temeljna razlika od prvo navedenog stjecanja prirođenjem. Provjeru jesu li pretpostavke ispunjene obavljaju policijske postaje, odnosno uprave – ako jesu nalaže se upis u maticu rođenih bez donošenja rješenja, a ako nisu rješenjem se zahtjev odbija.

Protiv takvog rješenja može se pokrenuti upravni spor, stoga je pitanje popularno i u sudskoj praksi.

Stvar je naizgled vrlo jednostavna kada se radi o situacijama u kojima je osoba rođena u tadašnjoj Socijalističkoj Republici

Hrvatskoj (dalje: SRH) i roditelji su imali republičko državljanstvo SRH - ta osoba bi u pravilu stekla republičko državljanstvo SRH. S druge pak strane, u određenim situacijama jasno je da osoba nije mogla steći državljanstvo SRH. Navodimo primjer stranke kojoj su oba roditelja u trenutku rođenja bili državljani Bosne i Hercegovine, ali koja samim rođenjem na području SRH nije mogla steći državljanstvo SRH jer je prema tadašnjem zakonu, da bi osoba mogla steći hrvatsko državljanstvo, bilo potrebno da je barem jedan roditelj u trenutku njezina rođenja hrvatski državljanin. No, stvari nisu uvijek crno-bijele. U praksi se, kao što je to u slu-

Stranac može steći hrvatsko državljanstvo ako:

1. je navršio 18 godina i nije mu oduzeta poslovna sposobnost,
2. ima otpust iz stranog državljanstva ili podnese dokaz da će dobiti otpust,
3. živi u RH s prijavljenim boravkom od 8 godina neprekidno do podnošenja zahtjeva i ima status stranca na stalnom boravku,
4. poznaje hrvatski jezik, latinično pismo, hrvatsku kulturu i društveno uređenje,
5. se iz njegova ponašanja može zaključiti da poštuje pravni poredak i običaje u RH.

Izvor: pixabay.com

čaju naše druge stranke, događalo i to da su djeca rođena izvan područja SRH, čiji su roditelji imali državljanstvo SRH i koja bi prema tada važećim zakonima trebala dobiti državljanstvo SRH, stjecala državljanstvo drugih republika tadašnje SFRJ (najčešće one u kojoj su rođeni). Hrvatski upravni sudovi i Visoki upravni sud su u nekoliko sličnih situacija zauzeli stajalište da unatoč tome što osoba možda i jest ispunjavala uvjete za stjecanje državljanstva SRH prema tadašnjem zakonu, ako je bila upisana u maticu rođenih i evidenciju državljana neke od drugih republika, takvim joj je upisom prestalo državljanstvo SRH, stoga nije ispunjen zahtjev da se zaključno s 8. listopada 1991. smatra hrvatskim državljaninom.

Iz takvih tumačenja postavlja se pitanje u kojem trenutku se stječe državljanstvo? Stječe li se po samom zakonu ili u onom trenutku kada nas roditelji upišu u evidenciju (knjigu državljana)? Na to pitanje dao je, u sasvim obrnutoj situaciji (kada je osoba pogreškom upisana kao državljanin SRH, a nisu bili ispunjeni uvjeti), odgovor Središnji državni ured za upravu, koji je rekao da se državljanstvo nikada ne stječe upisom u knjigu državljana već je upis na neki način samo “potvrda” da je državljanstvo stečeno. To objašnjenje Središnjeg državnog ureda navodi u jednoj odluci i Ustavni sud Republike Hrvatske.

Prema tome, moguće su dvije situacije ovisno o tome kako tijelo koje odlučuje o zahtjevu za hrvatsko državljanstvo tumači u kojem trenutku se državljanstvo stječe. Ako se državljanstvo stječe u trenutku kada su ispunjeni uvjeti koje zakon zahtijeva, tada bi svi oni koji su prema zakonima SRH stekli hrvatsko republičko državljanstvo mogli tražiti utvrđenje državljanstva Republike Hrvatske prema trenutno važećem zakonu. U ovoj situaciji upisi u evidencije i matične knjige ne bi bili od značaja. S druge pak strane, ako se državljanstvo stječe upisom u evidencije i matične knjige tada nitko tko do 8. listopada 1991. nije bio upisan u maticu rođenih i evidenciju hrvatskih državljana neće uspjeti sa zahtjevom za utvrđenje hrvatskog državljanstva.

Iz svega prethodno rečenog slijedi da sve dok se struka i praksa ne usuglase oko tumačenja pitanja stječe li se državljanstvo upisom u evidenciju ili samim ispunjenjem zakonskih pretpostavki, ne možemo predvidjeti kako bi državna tijela postupila pri odlučivanju, na što prilikom rješavanja predmeta posebno upozoravamo i naše stranke. Međutim, to svakako ne sprječava nikoga tko smatra da je hrvatsko državljanstvo stekao, ili trebao steći prema tadašnjim zakonima, da podnese zahtjev za utvrđivanje hrvatskog državljanstva policijskoj postaji, policijskoj upravi, diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu zajedno sa svim potrebnim dokumentima.

Stjecanje porijeklom predviđeno je za dijete:

- a) ako su oba roditelja u trenutku rođenja djeteta državljan Socijalističke Republike Hrvatske;
- b) ako je jedan od roditelja državljanin Socijalističke Republike Hrvatske, a drugi državljanin druge socijalističke republike, dijete stiče državljanstvo Socijalističke Republike Hrvatske ako se roditelji o tome sporazume;
- c) ako nema sporazuma roditelja o državljanstvu djeteta, dijete je državljanin Socijalističke Republike Hrvatske:
 - ako u trenutku rođenja djeteta roditelji imaju prebivalište u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj
 - ako u trenutku rođenja djeteta roditelji nemaju zajedničko prebivalište u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj, dijete stiče državljanstvo Socijalističke Republike Hrvatske pod uvjetom da je upisano u matičnu knjigu rođenih u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj.

Istaknute suradnje Pravne klinike

JANKO HAVAŠ, MARTA MILAS

Uz rad na predmetima svojih korisnika, Pravna klinika surađuje s više od trideset srodnih udruga civilnog društva, nevladinih organizacija, uredima pravobranitelja i jedinicama lokalne samouprave. Suradnja se ostvaruje na više načina. Najčešći oblik suradnje uključuje pružanje pravne pomoći

korisnicima partnerskih organizacija te rad na zajedničkim projektima. Cilj suradnje s partnerskim organizacijama jest odgovoriti na specifične probleme ugroženih društvenih skupina. Predstaviti ćemo rad s nekima od naših cijenjenih partnera, što planiramo nastaviti i u sljedećim brojevima.

<p>Ured Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR)</p> 	<p>Djelatnici UNHCR-a redovito održavaju početnu edukaciju za nove kliničare Grupe za pomoć tražiteljima azila i strancima. Svrha edukacije je upoznati kliničare s osnovnim pojmovima i institutima izbjegličkog prava kako bi se pripremili na rad sa izbjeglicama i rješavanje njihovih predmeta.</p> <p>U ožujku su kliničarke Grupe imale priliku sudjelovati i na radionici „Communications workshop - Communicating clearly with all audiences“. Na radionici su sudjelovali brojni akteri u sustavu azila u RH. Sudionici su kroz primjere i vježbe učili kako jasno predstaviti rad svoje organizacije i formulirati ključne poruke koje žele prenijeti javnosti i sudionicima.</p>
<p>Hrvatski pravni centar</p> 	<p>Hrvatski pravni centar drugi je ključan sudionik na početnoj edukaciji kliničara Grupe za pomoć tražiteljima azila i strancima. Pravnice Hrvatskog pravnog centra na edukaciji kliničarima predstavljaju sustav azila u RH, njegove osnovne pojmove i postupke.</p> <p>Kliničari redovito odlaze na pravna savjetovanja koja HPC drži u Prihvatilištu za tražitelje azila <i>Porin</i> gdje imaju priliku učiti i sudjelovati u pružanju pravne pomoći strankama.</p> <p>Također, kroz rad na praktičnim primjerima pod nadzorom djelatnica HPC-a kliničari uče o kriterijima koje tražitelji azila moraju ispunjavati da bi im se isti odobrio, te izrađuju i dopunjuju obrasce zemalja podrijetla iz kojih tražitelji azila dolaze.</p>
<p>Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom</p> 	<p>Pravna klinika suradnju s Uredom ostvaruje putem Grupe za suzbijanje diskriminacije i manjinska prava. Kliničari redovito odlaze u Ured gdje rade na primljenim predmetima prema uputama pravobraniteljice. Na taj način kliničari imaju priliku istražiti pojedinačne slučajeve diskriminacije po osnovi invaliditeta i Uredu mogu predložiti postupanje u konkretnom slučaju.</p>
<p>Zaklada „Zajednički put“</p> <p>ZAKLADA ZAJEDNIČKI PUT</p> <p>Miljackina 42A 10000 ZAGREB T +385 (0)1 776 9891 F +385 (0)1 776 9893 IBAN HR 8221 6000 0110 2050 142 OIB 7588757429 www.zajednickiput.hr</p>	<p>Suradnja sa Zakladom <i>Zajednički put</i> ostvaruje se kroz djelovanje više grupa unutar Pravne klinike. Kliničari po potrebi održavaju dežurstva u prostorima Zaklade na kojima zaprimaju predmete njezinih korisnika. Pretežno se radi o pitanjima vezanim uz mirovinski i zdravstveni sustav te sustav socijalne skrbi, ali kliničari zaprimaju i rješavaju predmete iz raznih drugih područja prava, posebno ovršnog postupka.</p>

<p>Udruga „Sve za nju“</p> 	<p>Suradnja s Udrugom <i>Sve za nju</i> najviše se ističe po kontinuiranom prijevju predmeta u Pravnu kliniku. Predmeti se primaju putem e-pošte posredstvom predstavnice Udruge, a po potrebi kliničari Grupe za zaštitu prava pacijenata održavaju i dežurstva u Udruzi gdje osobno zaprimaju predmete. Uspješnost suradnje pokazuje i brojka od 63 dosada riješena predmeta za žene oboljele i liječene od raka dojke, njihove obitelji i prijatelje te ostale članove Udruge.</p>
<p>Udruga „Krijesnica“</p> <p>KRIJESNICA udruga za pomoć djeci i obiteljima suočenim s malignim bolestima</p> <p><small>Prilaz Ojane Doželića 50, 10000 Zagreb, HR TEL: 01 3770 477 FAX: 01 4625 343 EMAIL: krijesnica@krijesnica.hr www.krijesnica.hr</small></p>	<p>Suradnja s Udrugom <i>Krijesnica</i> jedna je od novijih suradnji Pravne klinike. Udruga pruža pomoć djeci i obiteljima oboljelih od malignih bolesti, a predstavnica Udruge razne upite svojih štićenika prosljeđuje Pravnoj klinici. Zaprimitljene upite rješavaju kliničari Grupe za zaštitu prava pacijenata u obliku pravnih mišljenja.</p>
<p>Zagrebačko dijabetičko društvo</p> 	<p>Kao još jedan oblik suradnje i dodatne aktivnosti studenata kliničara može se istaknuti i pisanje brošure za Zagrebačko dijabetičko društvo o pravima osoba oboljelih od šećerne bolesti. U brošuri su sadržane informacije o pravima iz socijalne skrbi, zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, o pravima djece oboljele od šećerne bolesti, o pravima starijih dijabetičara i o pravima u radnom odnosu.</p>
<p>Udruga „B.a.B.e.“</p> 	<p>Suradnju s Udrugom <i>B.a.B.e.</i> održava Grupa za prava djece i obiteljsko uzdržavanje. Kliničari u Udruzi održavaju dežurstva na kojima putem telefona strankama Udruge daju pravne savjete. Također mogu sudjelovati u pravnom savjetovanju koje svaki tjedan u Udruzi održavaju odvjetnici. Kliničari se u Udruzi prije svega susreću s obiteljsko-pravnim predmetima i njihova iskustva su izrazito pozitivna pa su neki i duže vrijeme ostali volontirati u Udruzi.</p>

Suradnja s Udrugom Depaul Hrvatska

IVANA GRGIĆ

Uz pružanje primarne besplatne pravne pomoći unutar svojih prostorija te odlaske u druge gradove s kojima je ostvarena dugogodišnja suradnja u okviru projekta vanjskih klinika, Pravna se klinika može pohvaliti i zavidnim brojem suradnji s partnerskim organizacijama. U 2018. godini sklopljena je nova suradnja, između Pravne klinike te Udruge Depaul Hrvatska (dalje: Udruga). U pogledu spomenute

socijalno ugroženim skupinama omogućiti dostojanstven život i ravnopravno sudjelovanje u zajednici.

Udruga je dio karitativne organizacije „Depaul International“ (njezina hrvatska podružnica) koja se sastoji od skupina organizacija usmjerenih na pomoć beskućnicima i ostalim marginaliziranim i društveno isključenim osobama. Djelovanje Udru-

suradnja od
siječnja
2018.

Izvor: Ivana Grgić

suradnje usmjereni smo na pružanje pravne pomoći beskućnicima kao i ostalim marginaliziranim i društveno isključenim osobama. Svrha suradnje usmjerena je da se zajedničkim nastojanjem svim

ge u Hrvatskoj nedjeljivo je od djelovanja Družbe sestara milosrdnica Sv. Vinka Paulskog kao i ostalih ogranaka vinkovske obitelji koja se pojavljuje kao integralni dio Katoličke Crkve.

Izvor: Depaul Hrvatska / FB

Djelovanje Udruge obuhvaća provođenje programa „Kuća utočišta“ kao dnevnog centra za beskućnike i ostalih osoba kod kojih se pojavljuje rizik siromaštva. Program obuhvaća mogućnost toplog obroka, održavanja higijene, stručno savjetovanje u pogledu psihosocijalne, liječničke i pravne pomoći. Korisnici programa imaju mogućnost korištenja učionice i biblioteke te su im povremeno organizirane radionice poput tečaja informatike. Usluge dnevnog centra svakodnevno koristi do 80 korisnika.

Suradnja Pravne klinike i Udruge Depaul Hrvatska sastoji se od periodičnih odlazaka studenata kliničara u prostorije Udruge s ciljem pružanja besplatne pravne pomoći korisnicima programa „Kuća utočišta“. Tako je od prvog dežurstva koje su kliničari održali u siječnju 2018. Pravna klinika pružila pravnu pomoć korisnicima u 13 zaprimljenih pred-

meta, među kojima prednjače predmeti vezani uz ostvarivanje prava iz sustava socijalne skrbi i mirovinskog sustava. Takva interakcija je poželjna radi educiranja socijalno ugroženih osoba o njihovim pravima i načinu njihova ostvarenja, a s druge strane, i radi edukacije studenata o aktualnim problemima u svijetu koje se više ne bi smjelo ignorirati.

Izvor: Depaul Hrvatska / FB

Izvor: Depaul Hrvatska / FB

Aktivnosti u Prihvatilištu za tražitelje azila u Kutini

MARTA MILAS

Pravna klinika i Ministarstvo unutarnjih poslova su 2012. godine sklopili Sporazum o međusobnoj suradnji u području prava na azil u Republici Hrvatskoj (dalje: Sporazum). Sporazumom je dogovoreno sudjelovanje Pravne klinike u sustavu azila u RH pružanjem besplatne pravne pomoći azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom kao i tražiteljima azila tijekom postupka utvrđivanja azilnog statusa.

Na temelju Sporazuma Grupa za pomoć tražiteljima azila i strancima u okviru vanjske klinike u Gradu Kutini održava i dvosatna dežurstva u Prihvatilištu za tražitelje azila u Kutini (dalje: Prihvatilište). Prihvatilište je s radom započelo u lipnju 2006. godine te raspolaže sa 90 smještajnih jedinica.¹ Osim što je znatno manje, od zagrebačkog prihvatilišta *Porin* razlikuje se po tome što se u njega smještaju uglavnom ranjive skupine osoba poput obitelji s djecom ili osoba s invaliditetom.

Glavna aktivnost Grupe u Prihvatilištu jest pružanje besplatne pravne pomoći kako je predviđeno i Sporazumom. Za održavanje dežurstava osigurana nam je posebna prostorija u Prihvatilištu, najčešće jedna od učionica. Razgovore sa strankama uglavnom vodimo na engleskom jeziku, a često su djeca koja pohađaju školu dovoljno savladala i hrvatski jezik pa nam pomažu ako stranka ne zna engleski ili hrvatski. Nakon zaprimanja predmeta rješavamo ih u obliku općih pravnih informacija, i to u roku od nekoliko dana, jer postoji mogućnost da stranke napuste Prihvatilište ili budu premještene dok još

Izvor: Željka Gorišek

nisu primile pravnu pomoć. Velik problem predstavljala nam je jezična barijera. Na pravna pitanja katkad je teško razumljivo odgovoriti i hrvatskom govorniku, a osobito strankama koje ne razumiju ili malo razumiju hrvatski jezik. Ususret su nam izašli djelatnici Crvenog križa u Kutini i omogućili prevođenje gotovih općih pravnih informacija na arapski jezik. Njih strankama osobno prevodi djelatnik Crvenog križa, čime se znatno podiže kvaliteta pružene pravne pomoći.

Među našim strankama u Prihvatilištu važno je razlikovati tražitelje azila, koji se nalaze u postupku u kojemu Ministarstvo unutarnjih poslova (dalje: Ministarstvo) odlučuje hoće li im azil ili supsidijarna zaštita biti odobrena, i osobe kojima je nakon završetka postupka odobren azil ili supsidijarna zaštita – azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom. Pravni status, prava i obveze navedenih osoba razlikuju se pa se razlikuju i pitanja s kojima nam se obraćaju. Od svibnja 2015. godine² koja se

¹ Ministarstvo unutarnjih poslova, Otvoreno prihvatilište za tražitelje azila u Kutini, <http://viroviticko-podravaska.policija.hr/main.aspx?id=1714>. (posjećeno: 15. rujna 2018.).

² Početak unosa predmeta iz Prihvatilišta u elektroničku bazu Pravne klinike.

obično navodi kao godina početka izbjegličke krize u RH, Grupa je riješila 53 zaprimljena predmeta u Prihvatištu. Uglavnom se radilo o pitanjima tražitelja azila koja su se odnosila na zdravstvenu skrb i na sam tijek postupka pred Ministarstvom, njegovo trajanje i mogućnost žalbi na donesena rješenja. U posljednje vrijeme, kako je većina postupaka pred Ministarstvom završena, obraćaju nam se stranke sa statusom azilanta ili osobe pod supsidijarnom zaštitom. Njihova pitanja uglavnom se odnose na prava iz zdravstvenog osiguranja i na mogućnosti rada i smještaja.

Grupa se istaknula i humanitarnim djelovanjem. Već tradicionalno za Uskrs i Božić Grupa organizira humanitarne akcije za stanovnike Prihvatišta. Na svakoj je prikupljen velik broj donacija, od samih članova Grupe, članova ostalih grupa Pravne klinike i vanjskih donatora. Prikupljali smo slatki-

še za djecu, kavu, čajeve, posuđe, odjeću, obuću i higijenske proizvode. Zauzvrat smo mogli probati tradicionalne slastice Bliskog istoka koje su nam stranke i ostali u Prihvatištu pripremili. I nakon svakog dežurstva počaste nas kavom ili čajem, druženjem i šalama uz učenje pokoje arapske riječi.

Izvor: Filip Baburak

Izvor: Filip Baburak

Brown Mosten International Client Consultation Competition: intervju sa studenticama natjecateljicama

TENA ČUPIĆ

Studenti kliničari ove su godine prvi put sudjelovali na Brown Mosten International Client Consultation Competition u Maastrichtu. Ovo natjecanje nije klasičan oblik moot court natjecanja gdje se na predmetu radi mjesecima unaprijed već je jedinstveni spoj kliničkog obrazovanja i moot natjecanja. Svaku državu predstavlja jedan tim koji mora simulirati intervju sa strankom u trajanju od 45 minuta. Unaprijed je poznato samo područje prava te okvirni opis problema u obliku jedne rečenice. Tim sudaca sastavljen od pravnih praktičara, psihologa i istaknutih stručnjaka ocjenjuje način ophođenja sa strankom te profesionalne i komunikacijske vještine natjecatelja.

Nakon višemjesečnih priprema provedeno je interno natjecanje u kojem su sudjelovala 4 tima te je odlučeno će Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu predstavljati Ana Kaić i Suzana Poljak kao prvi tim te Iva Beljan i Tea Valjavec kao rezervni tim. Pri-

preme za samo natjecanje vodio je Juraj Brozović, asistent na Katedri za građansko procesno pravo i pomoćnik voditelja Pravne klinike.

Na Brown Mosten ICCC-u sudjelovale su 22 zemlje, a studentice Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu plasirale su se u polufinale samog natjecanja te su za svoj izniman uspjeh nagrađene i Posebnom Rektorovom nagradu za akademsku godinu 2017./2018.

1. Zašto ste se prijavile za natjecanje?

Suzana: Kada sam vidjela oglas za natjecanje na mrežnim stranicama fakulteta mislila sam da je ICCC zanimljivo natjecanje budući da se ne radi o klasičnom moot court-u već o simuliranju rada u odvjetničkom uredu. Kako se kao kliničari susrećemo sa stvarnim strankama mislila sam da je natjecanje prilika da unaprijedim znanja koja sam već stekla provodeći razgovore sa strankama u Klinici.

Ana: Prijavila sam se na ovo natjecanje jer sam ga prepoznala kao novi pristup učenju prava. Svidjela mi se i ideja da ću imati priliku iskoristiti i poboljšati vještine stečene tijekom volontiranja u Pravnoj klinici.

Iva: Prijavila sam se na Brown Mosten natjecanje budući da se radi o vrlo zanimljivom konceptu natjecanja u, ugrubo sažeto, komunikaciji sa strankom na simuliranom sastanku. Mislim da se radi o odličnom natjecanju za studente prava, a prvenstveno

Izvor: Vava Afrin / Maastricht University

Tim Pravne klinike

za kliničare jer mogu primijeniti svoje iskustvo iz Klinike. Naravno, uz zanimljivo iskustvo i „brušenje“ kliničarskih vještina, radi se i o vrlo korisnom iskustvu iz svih očitih razloga, poput stjecanja novih iskustava sudjelovanjem na međunarodnom natjecanju, vježbanje engleskog jezika i grane prava koja je tema natjecanja te godine pod vodstvom mentora, sklapanje novih poznanstava i razmjenjivanje iskustava s kolegama iz cijeloga svijeta.

Izvor: Vava Afrin / Maastricht University

Sudionici na otvaranju natjecanja

Tea: Prijavila sam se na natjecanje jer mi se koncept natjecanja učinio zanimljivim. Nadalje, natjecanje sam vidjela kao izvrsnu priliku da u praksi doživim i primijenim znanje stečeno na fakultetu koje se ponekad, čini apstraktno i neprimjenjivo. Naravno, htjela sam steći novo iskustvo vezano za fakultet, vježbati engleski jezik i družiti se s kolegama te sam bila sigurna da će mi sudjelovanje dati samopouzdanje i motivaciju za buduće akademske i poslovne pothvate.

2. Kako su tekle pripreme za samo natjecanje?

Ana: Prvi dio priprema se sastojao od ponavljanja osnovnih pravnih termina i instituta, dok smo u drugom bili fokusirani na razgovor sa strankama. Svaki put bismo dobile novi hipotetski slučaj te smo se morale prilagođavati svakoj od odglumljenih stranka prema njihovim osobnostima i prirodni njihovih problema. Tijekom priprema za međunarodno natjecanje smo se u ponavljanju i vježbi trudili pokriti sva pravna područja za koja smo mogli pretpostaviti da će se pojaviti u internacionalnom dijelu natjecanja.

3. Koje vještine smatrate najbitnijima za uspjeh na ovome natjecanju?

Iva: Mislim da je, kao i za sve, najbitnija motiviranost i želja. Također, mislim da je bitno i vladanje engleskim jezikom jer se natjecanje odvija na engleskom jeziku, kao i dobro snalaženje u komunikaciji s ljudima, po mogućnosti kliničarsko iskustvo u vođenju intervjua sa strankama, no mislim da potonje nije presudno, budući da se na samim pripremama steče iskustvo za navedeno.

Tea: Kada sam se prijavila na natjecanje mislila sam da je najpotrebnije dobro poznavanje pravnih propisa i krenula sam sa štreberskim pristupom, ali nakon cijelog iskustva zaključila sam da je poznavanje engleskog jezika, u dovoljnoj mjeri da možemo spontano komunicirati sa strankom, najbitnije uz iskustvo vođenja intervjua koje smo stekli u Klinici.

4. Kako ste zadovoljne ishodom natjecanja?

Suzana: S obzirom na to da se nijedan pravni fakultet u RH do sada nije sudjelovao na ovom natjecanju bilo nam je dosta teško odrediti što se točno očekuje pa smatram da je ulazak u polufinale dobar rezultat. Naravno da uvijek postoji malo žaljenja što nismo ušli u finale, ali nadam se da ćemo svoja iskustva uspješno prenijeti na novu generaciju natjecatelja koji će onda i pobijediti jer Klinika je uistinu najbolja priprema za ovo natjecanje.

Iva: Mislim da su Suzana i Ana obavile odličan posao te su, usprkos tome što je to bio prvi nastup nekog hrvatskog fakulteta na Brown Mosten natjecanju i svim nedaćama proizašlim iz nedostatka iskustva vezano uz samo natjecanje i „tapkanja u magli“, uspjele proći u polufinale, ostavivši iza sebe mnoge timove s dugogodišnjim iskustvom i uspjesima na navedenom natjecanju. Napominjem kako se radi o međunarodnom natjecanju na kojem se natječu zemlje od Australije, SAD-a do Kenije. Mislim da je to najbolji pokazatelj kako bismo, uz sada stečeno iskustvo na natjecanju, mogli očekivati i bolje rezultate narednih godina.

5. Jeste li zadovoljne konceptom natjecanja i biste li što izmijenile?

Suzana: Zadovoljna sam konceptom natjecanja posebno zato što ne zahtijeva dugotrajno proučavanje materije već se bavi razvijanjem komunikacijskih vještina za koje smatram da su zapostavljene tijekom studija. Ono što bih izmijenila je sustav ocjenjivanja koji nije najjasniji već ovisi od ocjenjivača do ocjenjivača. Isto tako smatram da bi na samom međunarodnom natjecanju suci više trebali pripaziti na činjenicu da neki instituti (kao npr. odvjetnička tajna) nisu jednako uređeni u različitim pravnim sustavima i ono što je negdje veliki problem negdje uopće nije problem.

Ana: Smatram da je koncept natjecanja odličan - zahtijeva poznavanje osnova relevantnih pravnih područja i prakse, uporabu socijalne i emocionalne inteligencije te još mnogo toga. Mislim da ga to čini vrlo korisnim za studente prava. Nedostaci natjecanja proizlaze iz potrebe da se ono prilagodi natjecateljima iz različitih zemalja, tj. različitim pravnim sustavima i kulturama, za što nisam sigurna da je u potpunosti moguće.

6. Jeste li imale vremena za upoznavanje i razmjenu iskustva s drugim kolegama te obilazak grada?

Iva: Organizatori su se potrudili da nam raspored, van natjecateljskih obveza, bude ispunjen različitim društvenim i zabavnim događanjima, poput organiziranih razgledavanja i tura po gradu različitih tematika, organiziranih večera (npr. *Pancake cruise* je bilo vrlo zanimljivo iskustvo) i druženja do gala finalne večere. Naravno, to je bilo opcionalno, ali i uz organizirana događanja smo imale vremena malo obići grad i zabaviti se.

Tea: Imale smo dovoljno vremena i za uživanje u Maastrichtu. Organizatori su se potrudili ispuniti nam vrijeme zabavnim aktivnostima, turističkim turama grada i uz to upoznale smo kolege iz cijelog

Izvor: Suzana Poljak

Pancake cruise

svijeta pa je to samo po sebi bilo dovoljno da nam boravak u Nizozemskoj ostane u lijepom sjećanju.

7. Biste li kolegama kliničarima savjetovala da se također prijave na ovo natjecanje i zašto?

Suzana: Mislim da je natjecanja dobra prilika za produblјivanje nekih vještina koje stječemo volontiranjem u Pravnoj klinici, a tu je i mogućnost obnavljanja znanja pravnog engleskog što je bila motivacija za većinu nas koji smo se prijavili prošle godine.

Ana: Svakako bih preporučila BMICCC svojim kolegama jer je ono jedinstvena prilika za istovremeno učenje, putovanje i upoznavanje kolega iz cijelog svijeta.

Iva: Svima bih preporučila da se prijave jer se radi o jednom drugačijem, vrlo zanimljivom, korisnom, nadasve edukativnom i zabavnom iskustvu, a detaljnije zbog svega navedenog u prijašnjim odgovorima, da se ne ponavljam. :)

Tea: Svim kolegama bih savjetovala da se prijave na natjecanje. Trebali bi iskoristiti priliku da nauče nešto novo jer ovakva praktična iskustva su uvijek korisna. Za početak, imale smo privilegiju da se asistent Brozović i drugi njegovi kolege koji su nam pomagali u pripremanju posvete nama i objasne nam iz prve ruke gradivo koja nas na fakultetu često muči. Uz sve prednosti u akademskom smislu, natjecanje mi je pokazalo i zabavnu i kreativnu stranu prava što je također novost.

Konferencija „Public and Private Justice“- PPJ 2018

MIA MILIN

Trinaesta konferencija Public and Private Justice održavala se od 28. svibnja do 1. lipnja 2018. godine u Dubrovniku. Tema konferencije bila je „Harmonization of Civil Procedure in Europe. Prospects for an Integration amidst Disintegration?“ Zanimljivo je što se okupljaju profesori iz svih dijelova svijeta, a neki od njih sudjeluju od 2006. godine kada se konferencija prvi put održala. Također, na konferenciji sudjeluju i studenti te tako mogu prisustvovati predavanjima iznimnih govornika i naučiti nešto novo. Konferencija traje 5

Dubrovnik

Izvor: Mia Milin

Studenti su imali priliku čuti razmišljanja istaknutih profesora i razmijeniti iskustva s kolegama iz drugih klinika iz Hrvatske i Europe.

- Studenti Pravne klinike u Splitu

dana, a predavanja su raspoređena od 9 do 17 sati uz pauzu za kavu i ručak. Nakon svakog predavanja slijedi rasprava koja je često prilično zanimljiva i poučna. Konferencija je vrlo edukativna i korisna za studente jer se uz predavanja profesora održava i dan Pravnih klinika u kojemu studenti izlažu predavanje o Pravnoj klinici u kojoj sudjeluju. Ove

godine su izlagali studenti Pravne klinike u Splitu, Oslu i Zagrebu. Jussbuss iz Osla, Norveške, svake godine iznenade sa svojim drukčijim pristupom radu u Pravnoj klinici. Zanimljivo je da samo studenti sudjeluju u Pravnoj klinici i sve slučajeve rješavaju sami, bez pomoći profesora i ostalih akademskih mentora. Također, studenti uzimaju godinu dana slobodno od fakulteta i tu godinu posvećuju radu u

Izvor: Alan Uzelac

PPJ konferencija

Izvor: Alan Uzelac

Pravna klinika u Zagrebu - prezentacija

Jussbussu te za to dobivaju simboličnu plaću. Nakon što zaprimite slučaj, svi zajedno rješavaju svaki predmet i na to su vrlo ponosni jer sve zasluge rada na mišljenjima pripisuju sebi. Jedno od zanimljivijih područja kojim se bave je pravo zatvorenika koje redovito posjećuju u najvećim zatvorima u Norveškoj. Jussbuss je izdao „Priručnik za zatvorenike“ koji su podijelili zatvorenicima kako bi bili upoznati sa svojim pravima.

Prisustvovanje PPJ-u u proljeće 2018. bilo je obogaćujuće iskustvo. Dobivanje uvida u budućnost Europskog građanskog postupka, kao i Pravnih klinika iz različitih zemalja bilo je posebno iskustvo.

- Toni Dirlinger, student iz Beča

Izvor: Mia Milin

Druženje studenata pravnih klinika

Studentima ova konferencija može koristiti zbog pravnih predavanja, ali i zato što imaju priliku upoznati profesore i studente iz Nizozemske, Austrije, Španjolske, Italije, Brazila i ostalih zanimljivih zemalja te, budući da je konferencija međunarodna, mogu usavršiti engleski pravni jezik. Konferenciji su prisustvovala dvije studentice iz Amerike koje su nakon toga posjetile Pravnu kliniku u Zagrebu. Iako je dnevni raspored prilično popunjen, sudionicima je osigurano vrijeme i za razgledavanje i druženje. Jedan od primjera je izlet koji se održava svake godine na drugom mjestu. Ove godine je bio organiziran izlet na poluotok Pelješac gdje su sudionici mogli vidjeti uz Dubrovnik i druga lijepa mjesta u Hrvatskoj. Izlet je svake godine vrhunski organiziran te je vrlo poučan, ali i opušten. Sudionici su imali priliku degustirati vino i probati različite hrvatske specijalitete. Zaključno, konferencija omogućava upoznavanje ljudi iz svih dijelova svijeta te pruža mogućnost učenja o pravu, ali i drugim kulturama i običajima.

Izvor: Alan Uzelac

Izlet Pelješac

Izvor: Alan Uzelac

Dio sudionika PPJ-a

Ljetna škola u Beogradu

ANDI DRANDIĆ

U Beogradu se od 17. do 19. rujna 2018. godine održala ljetna škola o pravnim klinikama čiji su organizatori bili *South East European Law School* (SEELS) i Europa Institut, a asistentica projekta bila je bivša studentica Pravnog fakulteta u Zagrebu i članica naše Pravne klinike mag. iur. Viktorija Rajič koja se trenutno nalazi u Saarbrückenu. Sudjelovala su ukupno 22 predstavnika pravnih fakulteta iz Srbije (Beograd i Niš), Bosne i Hercegovine (Sarajevo, Banja Luka i Zenica), Makedonije (Skopje i Štip), Albanije (Tirana), Njemačke (Saarland) te dva predstavnika Pravne klinike Zagreb – Bruno Čović i Andi Drandić.

Sudionici su imali priliku prisustvovati predavanjima istaknutih profesora u regiji kao što su prof. dr. Alan Uzelac s Pravnog fakulteta u Zagrebu, doc. dr. Zvonimir Jelinić s Pravnog fakulteta u Osijeku te doc. dr. Enis Omerović s Pravnog fakulteta u Zenici. Održali su predavanja o besplatnoj pravnoj pomoći, ulozi pravnih klinika u obrazovanju studenata te organizaciji i ustrojstvu klinika. Osim njih,

Sudionici na beogradskom pravnom fakultetu

Sudionici ljetne škole

radionice su održale knjižničarke saarlandskog sveučilišta i beogradskog pravnog fakulteta te psihologinja sa Sveučilišta Singidunum iz Beograda. Radionice s psihologinjom, kao i ona s knjižničarkama, za cilj su imale unaprjeđenje u kvaliteti pružanja pravne pomoći i radu sa strankama. Simulacijom različitih emocionalnih situacija sudionici su učili nositi se s njima te ispravno postupati. Održana je i edukacija za mentore i voditelje klinika, i one koji će to tek postati, na kojoj je izlagao i pomoćnik voditelja Pravne klinike u Zagrebu, asistent Juraj Brozović.

Cilj ljetne škole bio je sudionicima predstaviti i s njima raspraviti o pravu na besplatnu pravnu pomoć, o različitim modelima pravnih klinika te kako one utječu na njihovo obrazovanje i pridonose zajednici. Jedan od zadataka sudionika bila je izrada vlastita modela pravne klinike, određivanje njegova djelokruga, načina rada, organizacije, financiranja i sl. kako bi uvidjeli probleme do kojih dolazi u osnivanju pravne klinike i njezinu funkcioniranje.

Osim stjecanja novih znanja i prijateljstva, možemo ponosno istaknuti da se broj predmeta koje naša klinika godišnje uspješno riješi pokazao kao najveći od svih klinika koje su bile zastupljene.

Od studenata za studente

MARTA MILAS

Kao studentima volonterima iznimno nam je drago kada drugim kolegama možemo pružiti pravnu pomoć u vezi njihovih predmeta koji se odnose na studentska prava i obveze. Navest ćemo neka od pi-

tanja s kojima smo se dosada susreli i najvažnije stavke općih pravnih informacija koje smo pružili kao odgovore.

Stranka je zaposlena preko student servisa. Roditelji su vlasnici OPG-a te je stranka prijavljena kao porezna olakšica. Stranku zanima koliki je godišnji limit zarade od rada preko Student servisa, te hoće li izgubiti status porezne olakšice ako limit prekorači.

Porez na dohodak ne plaća se na primitke učenika i studenata na redovitom školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga do propisanog iznosa – 15.000 kn godišnje. Ako stranka ima status porezne olakšice, a iznos godišnje zarade ne prelazi 15.000 kn, stranka ne plaća porez niti gubi status porezne olakšice. U slučaju da stranka ostvari iznos zarade viši od 15.000 kn gubi status porezne olakšice što znači da je potrebno vratiti sve iznose dobivene na ime olakšice. Ako stranka prekorači iznos zarade od 60.000 kn, dodatno mora platiti porez na dohodak po stopi od 24%.

OPI izradila: *Kateryna Zemskova*

Stranka je kao student radila u jednom ugostiteljskom obrtu. Vlasnik je taj obrt zatvorio, odnosno preuzeo ga je drugi vlasnik. Poslodavac je stranci ostao dužan plaću za travanj u iznosu od 2.415 kn. Stranka je radila kod poslodavca pod studentskim ugovorom za koji poslodavac tvrdi da ga je izgubio. Stranka se obratila Studentskom Centru i Inspektoratu rada, gdje joj je rečeno da se ne može ništa poduzeti jer je obrt zatvoren.

Studentski centar, kao posrednik u zapošljavanju redovitih studenata, ima pravo i dužnost zastupati studenta u potraživanju zarade za obavljene posao. O zapošljavanju redovitih studenata zaključuje se ugovor o djelu koji izdaje Studentski centar. Ugovorom o djelu izvođač - student se obvezuje obaviti određeni posao, a naručitelj - poslodavac se obvezuje platiti mu za to naknadu. Ako naručitelj svoju obvezu plaćanja naknade ne ispuni u roku određenom za ispunjenje (ili na poziv/opomenu/započinjanje postupka izvođača) pada u zakašnjenje i na iznos ugovorene naknade počinju teći zatezne kamate.

Za obveze koje nastaju u obavljanju obrta obrtnik odgovara cjelokupnom svojom imovinom i te obveze ne prestaju postojati prestankom obrta. Prestankom obrta bivši obrtnik i dalje postoji (jer je on fizička osoba) i odgovara za obveze iz ranijeg obavljanja obrta.

Ugovor ovjeren od poslodavca glede obavljenog posla za Studentski centar predstavlja vjerodostojnu ispravu¹ za obračun i naplatu zarade, doprinosa i naknade za posredovanje, dakle ako poslodavac ne ovjeri ugovor Studentski centar neće imati vjerodostojnu ispravu za obračun i naplatu navedenih novčanih obveza.

Budući da stranka ne može doći do ugovora nemoguće je utvrditi je li ga poslodavac ovjerio ili ne. Stoga smo stranci objasnili da bi jedino na temelju presude donesene u parnici mogla naplatiti svoja potraživanja prema bivšem poslodavcu, budući da u slučaju prestanka obrta obrtnik i dalje odgovara za nastale obveze. Stranci je objašnjeno kako se tužba podnosi, njezin obvezni sadržaj i prilozi, a također smo ju uputili na mogućnost da nadležnom uredu državne uprave podnese zahtjev za odobrenjem besplatnog odvjetnika.

OPI izradila: *Tatjana Duž Želimorski*

¹ Vjerodostojna isprava predstavlja ispravu na temelju koje javni bilježnik može donijeti rješenje o ovrsi, ako je uz nju vjerovnik podnio i prijedlog za ovrhu (primjerice račun ili izvadak iz poslovnih knjiga i ostale isprave koje Ovršni zakon navodi kao vjerodostojne isprave).

Stranka je redovna studentica. Želi sklopiti ugovor o radu i navodi da se “voljna odreći studentskih prava”. Stranku zanima može li raditi kao redovan student na ugovor o radu te koje posljedice takav rad stvara?

Prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju redoviti su oni studenti koji studiraju prema programu koji se temelji na punoj nastavnoj satnici (puno radno vrijeme), dok su izvanredni studenti oni koji obrazovni program pohađaju uz rad ili drugu aktivnost koja traži posebno prilagođene termine i načine izvođenja studija.

Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata i Pravilnik o studiranju ne reguliraju ugovor o radu, dok Pravilnik o posredovanju pri zapošljavanju redovitih studenata izričito navodi samo odredbu o sklapanju ugovora o djelu putem Studentskog centra, ne spominjući, zabranjujući ili dopuštajući ugovor o radu.

Zaključujemo da zakoni i provedbeni propisi koji se odnose na status i prava studenata ne reguliraju zaposlenje redovnih studenata na temelju ugovora o radu, izvan rada putem Student servisa. Niti akti fakulteta koji stranka pohađa ne sadrže odredbe o tom pitanju, što ne isključuje mogućnost da su drugi fakulteti propisali vlastita rješenja.

Međutim, stranka je upozorena da bi sklapanje ugovora o radu promijenilo osnovu njezinog obveznog zdravstvenog osiguranja. Osoba može imati obvezno zdravstveno osiguranje po samo jednoj od zakonom propisanih osnova. Stranka već ima svojstvo osiguranika u obveznom zdravstvenom osiguranju na temelju statusa redovitog studenta. U slučaju sklapanja ugovora o radu poslodavac bi stranku bio dužan prijaviti zavodu za zdravstveno osiguranje jer on postaje obveznik plaćanja doprinosa, te bi stranka tada imala svojstvo osiguranika na temelju radnog odnosa.

OPI izradio: Luka Abrlić

Stranci je naplaćena puna školarina i upisana je na fakultet nakon upisnih rokova iako stranka navodi da je imala pravo besplatnog upisa mirovanja godine. Stranka je već prije upisivala mirovanje zbog psihičkih maltretiranja na fakultetu pa navodi da je na drugo mirovanje imala pravo na osnovi prethodnog. Stranka je više puta razgovarala s osobljem fakulteta zaduženim za informiranje o studentskim pravima i obvezama pri čemu joj je bilo rečeno da ne razumiju upit. Stranka nije stigla upisati mirovanje te tvrdi da je nekima od studenata omogućeno mirovanje izvan tog roka. Stranka se žalila dekanici fakulteta koja je odbila njezinu žalbu, te smatra da je zbog krivog i neprofesionalnog informiranja od strane osoblja fakulteta zakinjuta za svoja prava. Postoji li na raspolaganju pravno sredstvo protiv fakulteta?

U ovom slučaju primjenjuje se pravilnik strankinog fakulteta koji propisuje da pravo na mirovanje obveza student stječe rješenjem fakulteta na temelju podnesenog pisanog zahtjeva s obrazloženjem te pripadajućom dokumentacijom. O opravdanosti zahtjeva odlučuje prodekan za nastavu. Studentu se može odobriti mirovanje u trajanju od jednog semestra ili jedne akademske godine. Pravo mirovanja može se ostvariti najviše dva puta tijekom studija bez obzira postoji li ista ili različita osnova. Pravilnik kao jedini pravni lijek protiv odluka i rješenja fakulteta predviđa žalbu i propisuje rok za njezino podnošenje, te oblik i način podnošenja. Stoga je stranka podnošenjem žalbe koja je odbijena, iscrpila mogućnosti ostvarenja ponovnog mirovanja obveza. No, stranku smo uputili da se može sa svim svojim pritužbama obratiti studentskom pravobranitelju fakulteta ili studentskoj pravobraniteljici Sveučilišta u Zagrebu.

OPI izradila: Tea Valjavec

Tribina u povodu Svjetskog dana izbjeglica

ŽELJKA GORIŠEK

Svake godine 20. lipnja, još od 2001., obilježava se Svjetski dan izbjeglica, a taj je dan obilježavan i ranijih godina, ponajprije u državama članicama Organizacije afričkog jedinstva. S obzirom na to da se Grupa za pomoć tražiteljima azila i strancima posebno bavi i izbjeglicama, možemo se pohvaliti kako već nekoliko godina obilježavamo taj dan i nastojimo podići svijest o važnosti položaja u kojem se nalaze milijuni ljudi koji su bili prisiljeni napustiti svoje domove.

Izvor: Mia Milin

Grupa je u 2018. godini odlučila obilježiti taj dan 12. lipnja organizacijom tribine pod nazivom "Izazov integracije nakon migrantske krize – od prava do prakse". Na tribini su uz mentoricu grupe doc. dr. sc. Goranku Lalić Novak sudjelovali i predstavnici Hrvatskog Crvenog križa, Hrvatskog pravnog centra, Isusovačke službe za izbjeglice i UNHCR-a. Tema tribine bila je raspraviti pitanje integracije azilanta i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u hrvatsko društvo te istaknuti koja su to prava koja su ovim kategorijama osoba zajamčena propisima i kako se ona ostvaruju ili ne ostvaruju u praksi. Nakon uvodna pojašnjavanja temeljnih pojmova iz sustava azila i samog postupka dobivanja azila, prešlo se na temu integracije te je svaki od pozvanih predstavnika organizacija koje su sudjelovale izložio na koji način sudjeluju u samom procesu integracije, s

Izvor: Mia Milin

kakvim su se problemima susretali do sada i kako ih rješavaju kao i stvari koje je u sustavu još potrebno doraditi kako bi sam proces integracije izbjeglica bio uspješniji.

Na samom kraju uslijedila je rasprava na kojoj su svi prisutni imali priliku postaviti pitanja predstavnicima organizacija koje su svakako neke od najistaknutijih organizacija koje sudjeluju u radu s izbjeglicama i savladavaju prepreke te pronalaze načine kako ostvariti što uspješniju integraciju ljudi koji su bili prisiljeni napustiti svoju zemlju i sve što im je dotad bilo poznato.

Izvor: Mia Milin

Osvrti *Erasmus* studenata na rad u Pravnoj klinici

MIA MILIN

Program za sudjelovanje *Erasmus* studenata u Pravnoj klinici osmišljen je 2017. godine, ali strani studenti su i prije toga sudjelovali u radu Pravne klinike. Po programu studenti moraju dolaziti na prezentacije mentora svake grupe u Pravnoj klinici te imaju uvodno predavanje o besplatnoj pravnoj pomoći u Hrvatskoj i radu Pravne klinike u Zagrebu. Također, moraju sudjelovati u radu na dežurstvima. Studenti-

ma se odrađeni semestar u Pravnoj klinici priznaje kao praksa za koju, kao i studenti u Zagrebu, dobivaju 10 ECTS bodova. Studenti dolaze iz različitih zemalja i iako im je otežano sudjelovanje zbog nepoznavanja hrvatskog jezika, kliničari i mentori im prevode slučajeve i uključuju ih u rad koliko god je to moguće. *Erasmus* studenti su imali iznimno pozitivna iskustva u Pravnoj klinici u Zagrebu.

Uživala sam raditi obrazac zemlje podrijetla za Jemen u sklopu Grupe za azil. Tu priliku sam čekala od početka semestra jer sam htjela doprinijeti radu Pravne klinike. – Alexie Chamoin, Francuska

Izvor: Alexie Chamoin

Prije Pravne klinike u Zagrebu nisam znao da postoje ovakve organizacije, ali nedavno sam saznao da postoji Pravna klinika na mom fakultetu i možda se prijavim kada se vratim doma. – Marcel Coling, Njemačka

Zadovoljna sam što sam se odlučila prijaviti za Pravnu kliniku. Mislim da je to odlična praksa za odvjetnički posao. – Olexandra Vergeles, Ukrajina

Bilo je interesantno vidjeti primjenu različitih grana prava na stvarnim slučajevima, pogotovo jer je pravni sustav u Engleskoj potpuno drugačiji. – Sian Jones, Engleska

Najzanimljivija prezentacija mi je bila Grupe za zaštitu i pomoć žrtvama i svjedocima kaznenih djela. Raspravljali smo o tome treba li karton osuđene osobe biti dostupan javnosti te kako je to pitanje uređeno u našim zemljama. Lorenzo Brunelli, Italija

Bilo je iznimno interesantno vidjeti kako studenti zajedno rade u Pravnoj klinici. Nadam se da ćemo uskoro u Finskoj dobiti sličan sistem jer studenti mogu raditi na pravim slučajevima. - Jemina Tlander, Finska

Najzanimljiviji dio mi je bio posjet Prihvatilištu za tražitelje azila u Kutini i izrada obrasca zemlje podrijetla jer sam istraživao aktualne događaje u Ukrajini i tako nastavio rad s kojim sam se susreo na praksi u UN-u i OEES-u u Beču. – Matej Babič, Slovenija

Izvor: Matej Babič

Ovo je prvi put da sam sudjelovao u Pravnoj klinici u kojoj studenti rade na stvarnim slučajevima. Svakako ću podijeliti način rada Pravne klinike u Zagrebu u svojoj zemlji jer smo i mi u procesu osnivanja i razvijanja Pravne klinike u Kosovu. – Taulant Ferizi, Kosovo

POTREBNA VAM JE BESPLATNA PRAVNA POMOĆ?

Obratite se Pravnoj klinici Pravnog fakulteta u Zagrebu!

Za dolazak u naše prostorije morate se prethodno naručiti.

Naručiti se možete telefonski (tijekom našeg radnog vremena), osobno, ili putem elektroničkog obrasca.

Građani koji nisu u mogućnosti doći u Pravnu kliniku mogu nam se javiti i poslati nam dokumentaciju poštom ili elektroničkim obrascem.

Naziv: Pravna klinika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Adresa: Ulica Jurja Žerjavića 6/II, 10000 Zagreb

Radno vrijeme: PON, UTO, PET od 10 do 12 sati
SRI, ČET od 10 do 12 sati i od 17 do 19 sati

Telefon: 01/4811-311 i 01/4811-320

Elektronički obrazac:

<http://klinika.pravo.unizg.hr/content/zahtjev-za-pruzanje-besplatne-pravne-pomoci>

ŽELIŠ SUDJELOVATI U NAŠEM RADU?

Volontiraj! Prijave za studente viših godina Pravnog fakulteta u Zagrebu traju čitavu godinu preko obrasca na <http://klinika.pravo.unizg.hr/node/22>. Upisi se obavljaju krajem/početak svakog semestra (na proljeće i jesen).

Sve ostale informacije saznajte na adresi

klinika.pravo.unizg.hr